

*Upperisalerinermi isumalioqqissaar-
nermilu ilikkagassatut pilersaarutit*

A: Siunertat ilisarititsinerlu

Upperisalerinermik isumalioqqissaarnermillu atuartitsinermi anguniagassat

(Atuarfimmi atuartitsissutini atuartitsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartitsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni § 22 tunngavigalugu.)

Atuartitsinerup siunertaraa atuartut kristumiussusermik inuillu upperisatoqaannik ilisimaqalissasut paasisimasaqalissasullu. Atuartut silarsuarmi upperisat assigiinngitsut kiisalu upperisarsiornikkut inuunermik isiginnittaatsit allat isumalioqqissaarnermilu sammiviit assigiinngitsut ilisimasaqarfigissavaat. Atuartut inuup isiginnittaasianut assigiinngitsunut ileqqorissaarnermut eqqarsartaatsit tunngavii ilisimasaqarfigilissavaat. Atuartut kalaallit inuiattut ajoqersugaanikkut ilageeqarnikkullu oqaluttuarisaaneq aammattaaq ilisimasaqarfigilissavaat.

Imm. 2. Atuartitsineq atuartut tunngaviusumik upperisalerinermi ileqqorissaarnermullu eqqarsartaatsimi inuunermut isiginnittaatsinik inoqatinut namminermullu tunngasunik paasinninnerata ineriartortinnissaanut piginnaasaqalersitsissaaq. Atuartut inunnik, inuunermik, pinngortitamik aamma kulturimik isiginnittaatsit kiisalu silarsuarmik paasinnittaatsip kinaassutsimut inuunermilu pingaartitanik toqqaanermut sunniisarneri ineriartortitsisarnerilu ilisimasaqarfigilissavaat.

Imm. 3. Atuartitsinerup upperisap inuit ataasiakkaat inuunermut isiginnitaasiannut aamma inoqatinut pissuseqarnermut sunniuteqarnera paasititsiniutigissavaa. Atuartitsinerup atuartut inunnik allatut upperisalinnik imaluunniit allatut inuunermut isiginnittaasilinnik oqaloqatiginnissinnaanerit peqataaffigissavaa ineriartortissallugulu.

Imm. 4. Atuartitsinerup atuartut kristumiussutsip kalaallit kulturianmut immikkut pingaarutaa paasisimasaqarfigilissagaat peqataaffigissavaa. Atuartitsinerup atuartut upperisat inuunermillu paasinnittaatsit allat kulturitut kingornussatut pingaassusaat aamma upperisamut, ileqqorissaarnermut, inuiaqatigiinnik isiginnittaatsimut inuunermullu paasinninnermut toqqammaviliineri paasisaqarfigilissagaat aammattaaq peqataaffigissavaa. Atuartut upperisani isumalioqqissarnernilu paasinnittaatsit naleqassutsillu inuiaqatigiinnut kulturinullu assigiinngitsunut tungaviliisarneri ilisimasaqarfigilissavaat.

Siunertat pillugit itisilerutaasunik oqaaseqaatit

Upperisalerinermi eqqarsaqqissaarnermilu sammisaqarnermi siunertani pingaarnersaavoq, inuit tamarmik inuunerminni, apeqqutinik aappimik naaggamilluunniit akineqarsinnaanngitsunik imaluunniit inernilersuineri naluunaarsuutitigut takuneqarsinnaanngitsunik akineqarsinnaanngitsunillu, naapitsisarnerinik nalunngisaqalerlunilu paasinninnissaq. Atuartitsissummi nalunngisassanik ajornarsiartuaartitsineq, inuit qangaaniit ullumikkumut, upperisaq pillugu misilittagarilikkanik, eqqarsaqqissaarnikkut isummernernik ileqqorissaarnissamut qanorlu inuunermik ingerlataqarnissamut naliliinernik, eqqarsaatigisimasaat pillugit nalunngisassanik itisileriartuaarnerit ersersinneqarnerisigut, takuneqarsinnaavoq. Tamatumunnga ilaatillugu, anguniagassat allaatigineqarneranni kissaatigineqarpoq atuartut, nammineerlutik inuunermut apeqqusersuutaat tunngavigalugit, tamatigoortumik inuttut inerikkiartornissaannik ikiorsiiumaneq ikorfartuumanerlu.

Atuartitsissutissap anguniagassartai sisamanut immikkoortinneqarsimapput, immikkoortullu taakkua tamarmik immikkut aallaaveqarnermik, inuit inuunerminni upperisamut attuumassuteqarnerinik, ersersitsiniartuupput. Tunngaviusumik pingaaruteqarpoq, inuit sunik upperisaqarnerinik, qanoq inuunermik isiginnitaaseqarnerinik kiisalu upperisat inuunermillu isiginnitaatsit inunnit qanoq atorineqarnerinik, nalunngisaqassalluni.

Taamaattumik anguniagassat immikkoortortaanni *siullermi* eqqartorneqarpoq qanoq iliornikkut ilikkartitsiniarnerup, piginnaassutsinik ineriartortitseqqinnikkut tamatumunnga oqaatsit ilanngulugit, inuunermi apeqqutit pingaaruteqartut annertuut pillugit oqalliseqarsinnaanissamut, atuartunik ikiorsiisinnaanissaa.

Anguniagassat immikkoortortaasa *aappaanni* ersersinneqarput, inuunermik isiginnittaaserpassuit, inuit inuunermi qinertagaannik qanoq annertutigisumik sunniuteqartarnerisa nalunngisaqarfiginissaasa pingaassusaat. Nalunngisat tamakkua inuup, nammineerluni kinaassutsiminik inuiaqatigiinnilu inooqataanerminik, paasinninniarnani tunngaviulluinnartunut ilaapput.

Anguniagassat immikkoortortaasa *pingajuanni* allaatigineqarput, inuup inooqataanissamut piumassusaata upperisamillu tunngaveqartumik, tamannalu pillugu, pituttorneqanngitsutut oqaloqatiginnissuteqarsinnaanissamut piumassusaata, ataqatigiinnerat. Pingaaruteqarpoq tunulequ-tassat atuartut, inuit allat upperisamik inuunermillu isiginnitaasiannik, nalunngisassissallugit.

Anguniagassat immikkoortortaasa *sisamaata* immikkut pingaaruteqartillugit ersersinniarpai, maannakkut kalaallit upperisaminni inuunermullu isiginnitaatsiminni tunngavigisaat; tassa kristumiussuseq tunngavigalugu inuunermik isiginnitaaseq tunngaviusumillu isiginnitaatsip taassuma, kulturimut inuiaqatigiinnullu, annertunerusutigut kimitsisimanagera. Tamatumunnga ilaatillugu atuartut, kulturinik inuiaqatigiinnillu, allanik tunngaveqarlutik, inuunermi ingerlatsisunik, nalunngisassinneqassapput. Assersuussilluni paasiniaaqqissaarnikkut, kulturit assigiinngitsut assigiissutaat assigiinngissutaalu, nalunarunnaarsinniarneqassapput.

Itisilerinikkut anguniagassat aamma imatut immikkoortiterneqarsinnaapput:

Eqqarsarsinnaassuseq

Atuartut atuartitaanermi tunngavissamittut, upperisanik eqqarsaqqissaarnermilu isummiussanik, nalunngisaqalissapput aammalu piumasaqaataasut assigiinngitsut aallaaviillu assigiinngitsut tunngavigalugit inuunermut tunngasunik oqaloqatiginnissinnaassutsimik apersuusersuisinnaassutsimillu, piginnaassuseqartinneqalissallutik.

Anersaakkut inuuneqarneq

Atuartut ilisimalersineqassapput, inuit inuunermik paasinnittasiata allaaviusumik periaasitoqqanik, paasinninnernik qinersinermillu tunngaveqarneranik; imaappoq, inuunermi upperisaap ilaaitinneqarnera upperisamut upperinninnermullu atassuteqarmata aammalu taamatut inuttut naleqartitat uppernarsarneqarsinnaanngitsunik isumaliutersuutaammata. Anersaamut tunngasortaanik ilakutaqartitsinerup atuartut periarfississavai, oqaluttuarsiani oqaluttualianilu oqaatsinik atornerqartunik, atuisinnaalernermik paasinnissinnaalernermillu tamannalu inuunermi itisilerutinut ilaavoq.

Ileqqorissaarneq qanorlu inuunermik ingerlataqarneq

Atuartut paasilluassavaat, ileqqorissaarneq qanorlu inuunermik ingerlataqarneq pillugit saqqummiussat inunnillu nalunngissususeq atorlugu atornaguluunniit isummiussinernik pissarsiaasut, tunngaviusumik isummiussinernik tunngaveqarmata. Taamaattumik pingaaruteqarpoq atuartut, namminneq pingaartitatik allallu pingaartitaat pillugit, oqaloqatigineqartarnissaat nammineerlutillu imminnut, inoqatiminnut, silarsuarmut avatangiisiminnut pinngortitamullu qanoq iliuuseqarsinnaanertik pillugu, oqaasertaartinneqarnissaat.

Inooqatigiinneq

Atuartut inoqatiminnut pissusilersornerisa ersersittarpaat, sunik tunngaveqarnikkut, ataqatigineqartarnerat. Taamaattumik pissusilersornerup inuiaqatigiillu, suusinnaasut, pigiliussimasatut pissusilersuutaasa ersersitsiniutaasalu ataqatigiinnerisa takussaasunngortinneqarnissaat pisariaqarpoq, taammaaliornermimi inuiaqatigiit allatitigut allataanngitsutigullu malittarisassaataq maleruqqusaallu, itinerusumik paasitinneqassammata.

Misigissuseqarneq

Atuartut, inuunerup tupinnassusianik pisussallu eqqoriaruminaassusiannik, nalunngisaqalersineqassapput, taamaaliornermi, inuunermi periarfissarititaasunik aammalu killissarititaasunik, paasinnissinnaanngussammata akuerinnissinnaanngorlutillu. Inuunermi tunngaviusumik periarfissarititaasut, ilinniartitsisup atuartullu misilittagarilersimasaasaa ataqatigiissinnerisigut, saqqummiussorneqassapput.

Kusanartuliorneq /eqqumiitsuliorneq

Oqaasiunngitsutigut saqqummiunneqarsinnaasut, akuttunngitsumik, oqaatsinit kimeqarnerusarput. Atuartut, oqaasiunngitsutigut nalunaartaatsit pillugit, misilittagarilersimasaat kiisalu nipilersornermik, assilissanik eqqumiitsuliornermullu atassuteqartunik allanik misigisimasaat, ataqatigiinnermut sakkutut sanarfissutaasinnaapput taamaaliornermilu atuartut, itisiartuaartitamik misigissutsit silarsuaannut, isertikkiartuaarneqassapput.

Atuartitsissutissap inissinneqarnera

Atuartitsissut, atuartitsinerup ingerlanneqarnissaa tamakkerlugu atuaqatigiiaanilu tamani, pinnitsoorani atuartitsissutigineqassaaq upperisamullu nassuerutiginninnermik sammisaqartoqassanngimmat, atuartitsinissamut peqataajumannngitsunik qinnuteqartoqarsinnaanngilaq. Atuartitsissutissamut sinaakkutissat isiginnittaatsillu nutaat pissutigalugit, atuartitsissutissamik ingerlat-sinissat pisartunit allaaneruset pisariaqartinneqarput, ingammik atuartitsissutissat akimorlugit suliaqartarnerni sivilisunerusumik ingerlanneqartuni.

Tamanna, atuartisissutip atuartitsissutissani allani suleqatiginniffissatut aallarniissutissatullu periarfissiisinnaaneraniq, tunngaveqarpoq. Oqaatsinik atuartitsissutissat upperisalerineq/eqqarsaqqissaarnerlu, allakkianik atuarnermi aammalu isummanik paasiniaqqissaagassanillu suliaqarnermi, ikioqatigiissinneqarsinnaapput. Atuartitsissutit pinngortitalerissutit isumalioqqissaarnerlu, inuunerup pinngorfiinik ineriartorneranillu tunngatitanut suliaqarnermi, kinguneqartumik suleqatigiissinneqarsinnaapput. Assigiinngitsorpassuartigut, inuiaqatigiilerineri, inuttut inerikkiartornermi atuartitsissutissanilu eqqumiitsuliornermut tunngassuteqartuni, inuit inuuneranni upperisamut inuunermullu isiginnittaatsinut tunngassuteqartut, takussaapput, tassami upperisap, kulturimi inuiaqatigiinnermilu pissutsit, annertuumik kimissimasimammagit kimissimajuarlugillu.

Atuartitsissutissap iluani paasinnittaatsit

Inatsisit tunngaviusut 1953-imi allanngortinneqarnerisigut ilagiit atuarfillu suliffeqarfittut, male-ruagassatigut, avissaartinneqarput. Kalaallit atuarfiat kalaallillu ilagiit taamaalillutik suliffeqarfiupput immikkoortut, tamarmillu, immikkut erseqqissunik, suliassaqartinneqarput. Ilagiit ilagiissiminnut, pissusilersuutitigut upperisamillu ingerlatsinikkut nassuerutiginnissimasunut, kristumiussuseq oqariartuutigisussaavaat. Atuarfiup upperisalerinera allamik suliassaqarpoq. *Atuarfiup ilikkartitsiniarnerata anuniarpaa, inuunerup, upperisap eqqarsaqqissaarnerullu, imarisai pillugit tunngaviusunik nalunngisassanik tunisinissaq, taamaaliorniarnermilu aallavigineqassapput, piffissani tamani, inuit inuunermut apeqquersuutigiuarsimasaat.* Tamanna pissaaq upperisamik nassuerutiginninneq, inuiaqatigiinni pingaartinneqartoq, qissimigaarnagu aammalu upperisalerineq ilikkartitsiniutaassaaq atuarfimmi, atuartunut tamanut, upperisamut sumut pituttorsimaneq apeqqutaatinnagu.

Atuartut, ileqqorissaarnissamik qanorlu pissusilersuuteqartarnissamik ingerlatamikkut, pituttorsimanngitsunik isumaqarfiusumi atuarfimmi, alliartortariaqarput, tassani namminneq allallu apeqquersuutaannik unamminartitaqarlutik. Atuartitsissut atuartunut, ammasumik pituttorsimanngitsumillu kiisalu upperisarsiornikkut nassuerutiginniffiunngitsumik, oqaloqatigiinnissamik neqeroorutiginnissaaq. Atuartitsissutip atuartut, upperisarsiornernik inuunermillu isiginnittaatsinik allanertanik, paasinnittunngornissaat ataqqinnittunngornissaallu peqataaffigissavaa. Atuartitsissutip siuarsartariaqarpaa, upperisani, pissusilersornissani qanorlu ileqqoqarnissani periarfissarpassuarnik paasinninneq ataqqinninnerlu aammali atuartut nammineq, isummiussamikkut naleqartitaminnut pituttorsimanerat inuunerminnillu tunngasunik attuisunut, isummersinnaanissaat siuarsartariaqarpaa.

Atuarfiup anguniagaanut, atuartuatumik qitiutitsinikkut, pingaarnerusunut iluaqutissatut atuartitsissutip suliassaasa pingaarnersaraat atuartup, atuarfimmi atuarfiullu avataani ataatsimooqatigiinnermi peqataanermigut, inuttut kinaassutsiminik nalunngisaqalernissaa. Taamaattumik atuartitsissut amerlasuunik atuuffeqarpoq: periartaasitoqqat oqariartuutigissavai, kinaassutsimik sarnarfinnissaaq atuartullu nammineq tunngaviinik aallaveqarluni, inuunermut tunngasunik, oqaloqatiginninnissamut sapinngissuseqarlersitsillunilu paasisimasaqalersitsissaaq.

Ilinniartitsisup atuuffii

Atuartitsissummi, ilikkagassatut anguniagassat suleriaatsillu isigineqarnerinik, allanngortitsinerup ilinniartitsisut, pisarnermit allaanerusunik, piumasaqarfigilerpai. Ilinniartitsisumut paasissalugu pingaaruteqarpoq, meeqqat upperisamik qinerlernerat, upperisanik upperfiginninnermik tunngaveqarluni, aallartinneqarnej ajormat kisiannili meeqqat inuunerminni naapittakkaminnik eqqarsaateqartarnerannik, aallaaveqartarmat.

Misilittakkat takutippaat, kristumiussutsimik atuartitsinermit biibilimik qitiutitsinerup, meeqani inuusuttunilu upperisaqarluni inuunermik, upperisamik inuunermi pissutsinut allanut unga-sissutut attuumassuteqanngitsutullu eqqarsaatigut isiginnilernermik, akuttunngitsutigut pilersit-sisarnera. Taamaattumik ilinniartitsinermit periartaatsinik atuinerit ilinniartitsisup ammasuunera-nik allaaveqartariaqarput. Ilinniartitsisoq sapiissuseqartariaqarpoq ”pinguaqataanisaminut” atuartullu aallaaviannik tiguisariaqarpoq, aallavillu tamanna tunngavigalugu atuartut suleqqin-nissaannik kaammattuilluni.

Taamaattumik, ilinniartitsinermit periartaatsit, tunngaveqartariaqarput atuartut qinaasineran-niit, suliamik itisilerilluni, misissuinissamut. Atuartut, allat qanoq iliornermikkut pineqartumut itinerusutigut paasinninniarsimanerannik, takutitsisoqartariaqarpoq taakkualu paasinnissimaner-mikkut, nammineerlutik isummersimanerannik inuunermillu isiginnilersimanerannik, atuartut takutinneqartariaqarput. Atuartut qinuneq apequtigippassuk, apequt, ataatarpoornermik ilinni-artitsinermit, itinerusutut isigisariaqarpoq. Akerlianik, perusutaqarnerput qinnuteqarnerpullu aal-laavigineqarpata, atuartut, qanoq ilinikkut qinunermi oqaatsinik atuisarnitsinnik, unamminartu-mik eqqarsaateqaqqinnissaminut tunngavissinneqassapput. Taamaaliornermi, qinnutit ilusaasa assigiinngissusaannik eqqartuinissamut ammaassisoqassaaq soorlu: ikioqqulluni suaartarneq, a-niguisitaaneq, qujaneq il.il.. Taamaliornernup ilinniartitsisoq periarfississavaa, qinnutit oqaaserta-a, inuunermik isiginnittaatsinik taamaaliornermilu imminut allanullu paasinninnermik nalunaa-rutiginnissinnaaneramik, takussutissiorsinnaanissaanik. Akullerni angajullernilu alloriarfinni, paa-sinnissimaneq taamaattoq, upperisat assigiinngitsut qinnutaannik piviusunik, upperisallu taasu-map Guutigisaanik ilisarititsisunik, qinnutillu taakkua imarisaasa upperisap taassuma malittaasa Guutiminnut atassuteqarnerinik ersersitsisunik, ilaartorneqasinnaavoq.

Ilikkagassatut pilersaarutit ator neqarnissaannut ilitersuut

Ilikkagassatut pilersaarusiaq ammukaartunngorlugit tallimanut immikkoortiterlugu, ataani taku-neqarsinnaasutut, inississorneqarsimavoq:

<i>Ilikkagassatut angunia-gassat</i>	<i>Atuartitsinissamut siun-nersuutit</i>		<i>Naliliinissamut siun-nersuutit</i>	<i>Atuartitsinermit ator-tussanut siunnersuutit</i>
Imm. 1-imiit 5-imut			Imm. 1-imiit 5-imut	
Immikkoortumi uani atuartitsissutissami pinn-gitsoorani ilikkagassatut anguniagassat immik-koortunut sisamanngor-lugit tulleriaarneqassap-put: <ul style="list-style-type: none"> •Kristumiussusilerineq •Inuit upperisatoqaat •Allat upperisaannik inuunermillu isiginnittaa-siannik sammisaqarneq •Isumalioqqissaarneq ileqqorissaarnermilu eq-qarsartaatsit •Kusanartulerineq 	Immikkoortumi uani atuartitsinermit suliaasaa-sinnaasunut, - ingerlatsi-nernut, - periaatsinullu siunnersuutit nalunaa-rorneqassapput, taakkua-lu ilikkagassatut anguni-agassanut ataasiakkaanut ilikkagassatullu angunia-gassanut immikkoortuk-kaartunut tunngatinne-qassapput. Siunnersuutit ilikkagassatut angunia-gassat anguniarlugit qa-noq ingerlatsisoqarsin-naaneramik assersuutaap-put siunnersuutaannaal-lutillu.	o o	Immikkoortumi uani naliliinissamut siunner-suutit, ammukaartumi siullermi, ilikkagassatut anguniagassat eqqar-torneqartut tunngavi-galugit suliarisassat, allatorneqassapput. Siunnersuutit ilikkagas-satut anguniagassanik tunngaveqarluni qanoq naliliisorqartarnissaanik assersuutaapput siunner-suutaannaallutillu.	Immikkoortumi uani ilinniartitsinermit ator-tussaninnaasunik siunner-suutit allattuisoqas-saaq – tamatumani eqqarsaatigineqarput ator-tussat atuartunit ator neqarsinnaasut ilin-niartitsisumillu ator neqarsinnaasutut siunner-suutit. Siunnersuutit, ator-tussat sorliit sulin-ermi ator neqarsinnaan-eramik, ilitersuutaan-naapput.

Iikkagassatut anguniagassat

Iikkagassatut anguniagassat, atuarfimmi atuartsissutini atuartsissutinilu qanitariissuni alloriarfiit siunertaat aamma atuartsissutit siunertaat kiisalu ilikkagassatut anguniagassat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nassaassaapput. Iikkagassatut anguniagassat taamaalillutik, alloriarfiit atuartsissutissallu anguniagassartaattulli Naalakkersuisunit aalajangersagaapput taamaattuunermikkullu pinngitsoorani, nunalu tamakkerlugu, atuartsinerup imarisasaanik assigiissaarissutaallutik.

Iikkagassatut anguniagassat atuartsinermi imarititassanut toqqartuinermi aallaaviussapput, taakkuuppullu atuartut atuartinneqarnerminni pissarsisarnerinik naliliisarnissamut tunngaviususat.

Iikkagassatut anguniagassat alloriarfinni ataasiakkaani naammassinninnermi, piginnaasassat killiffissaattut, nalunaarsorneqarsimapput oqaasertaliorneqarnerminnilu oqaaseqatigiit siulliitt naggataattut oqaasertalerneqarsimallutik: *Nukarlerni alloriarfimmi nammassinninnerminni, naatsorsuutigineqarpoq atuartut... ”.*

Alloriarfinni pingasuusuni tamani ilikkagassatut anguniagassat tallimanut immikkoortinneqarsimapput ukuuppullu:

- Kristumiussusilerineq
(nukarlerni alloriarfimmi immikkoortortap taassuma ataaniipput: Biibilimi ilisimasaqarfigisassat kiisalu ullutsinni kristumiutut inuunerup nassuiaatigineqarnera oqaluttuarisaaneralu)
- Inuit upperisatoqaat
- Allat upperisaannik inuunermillu isiginnittaasiannik sammisaqarneq
- Isumalioqqissaarneq ileqqorissaarnermilu eqqarsartaatsit
- Kusanartulerineq

Iikkagassatut anguniagassat oqaasertalersorneqarnerisigut, nalunngisanik, ilisimasanik piginnaassutsinillu, minnerni alloriarfimmiit annerni alloriarfimmut, ajornarsiartuaartunik pissarsiaqarnissaq, anguniarneqarpoq tamannalu ataani, paasiuminarsaaniarluni naalisannikkut allakiami, atuarneqarsinnaavoq. Iikkagassatut anguniagassat, najoqqutassiami alloriarfiit ataasiakkaat iluanni, immikkoortortakkaarneqarnerat ilinniartitsisumut takussutissiatut isigineqassaaq, ilinniartitsinerмили, immikkoortortat assigiinngitsut ilinniartitsissutissami sammisassat takkorliuunnerattut, sapinngisaq naapertorlugu saqqummiussorniarneqassallutik. Taamaattumik, ilik-kartitsiniarnermi, immikkoortortat ataqatigiinngitsutut isigineqassanngillat. Atuaritsinermi imarititassat, immikkoortortanit asiigiinngitsunit imarititassatut pissarsiat, sapinngisaq naapertorlugu ilinniartitsinermik ingerlatsinermi, ataatsimoortillugit ilanngussorneqassapput.

Taamaaliornissamut assersuutitut, ilinniartitsinermik ingerlatsinissami qulequtaq: upperisaq pillugu nuannaarsaqatigiittarnerit, taaneqarsinnaavoq. Tassani ilinniartitsisup, atuartsissutissap immikkoortuinit tamaneersunit paasissutissanik ilinniartitsissutissanillu, ilisaritsineq sulias-saraa.

Atuaritsissutissanut ilitersuutinut maannamut atuuttunut naleqqiullugu, upperisarlerinermi eqqarsaqqissaarnermilu atuartsissutissaq, siunertamigut atuartsissutissatullu imarisamigut, an- nertoorujussuartut isikkoqarsinnaavoq. Taamaattoqanngilarli, tassami tunngaviusumik, atuar- titsinissap siunertarisai allaatigineqarnermikkut immikkuualutsiterneqarneruinnarput, minnerun- gitsumillu taamaappoq, atuartut atuartinneqarnerminni pissarsiarisartagaannik naliliisarnis- samut allaatiginnineq.

Ilikkagassatut anguniagassat, upperisanik inuunermullu isiginnittaatsinik assigiinngitsunik naapitsinikkut, atuartut inoqatiminnut pinngortitamullu, nammineerlutik akisussaassuseqartumillu naliliisarsinnaanissaminnik pissarsiarineqarsinnaanerit, nalunaarpaat. Oqaatigilluaannarlugu, pineqartoq tassaavoq, nunarsuarmiinnerup suuneranik paasinninniarnermi, inuunermik paasissutissiinerup ilinniartitsinerullu pingaaruteqartutut ilanngussorneqarnissaat, paasisitsiniutigineqartariaqarput. Taamatut isiginnittaaseqarnikkut ilinniartitsisut, upperisat inuunermillu isiginnittaatsit ataasiakkaat oqariatuutaat sumullu pineqarsinnaasumut tunngatillugit isummer-suutaat, ilisaritissinnaavaat.

Minnerni alloriarfimmi ilikkagassatut anguniagassat, atuartup nammineerluni inuunerup apeqqutitarisinnaasaanut ammasuunissaa, qitiutippaat. Atuartunik, inuunerup suuneranik nammineerlutik tupigusuteqarnerinik maluginiagaqarnerinillu aallaaveqarluni, atuartitsineq, upperisani upperfigisat pillugit, eqqarsartaatsit pillugit, uppernermi pisuusilersuutit naalagiartaatsillu pillugit nalunngisassanik tunngaviusunik, atuartunut tunniussaqaarsinnaavoq. Taamatut nalunngisaqalernermikkut nammineerlutillu pissarsiarisimasaminnik paasisimasaqalernermikkut atuartut, eqqarsaqinnissaminnut namminerlu inuunermut isiginnittaasiisaminnik pilersitsinissaminnut, sakkussaminnik tunineqartussaapput.

Kristumiussuseq pillugu immikkoortorta, marluinnik siunertaqarpoq. Biibili pillugu nalunngisassani, alloriarfinni kingusinnerusuni itisilerneqarsinnaasunik, biibilimi oqaluttuat pillugit tunngaviusunik nalunngisassanik ilisarititsisinnaaneq, aallarnisarneqarpoq. Kristumiussuseq pillugu immikkoortortap aappaani kristumiussutsip, kallallisut pissusilersorluni ingerlanneqartarnermini, ersiutai isiginiarneqarput. Kristumiussutsip inuunermik inunnillu isiginnittaaseqarnera ersersinniarlugu isummat, ileqqoqarnermut tunngasortallit, oqaloqatigiisutigineqarsinnaasut aamma/imaluunniit isiginnaagassiarineqarsinnaasut, aallaavigineqassapput.

Apeqqutit inuunermut tunngassuteqartut, inuit upperisatoqaanni ersersinneqartut, kalaallit oqaluttuatoqaat oqalualaavilu atorlugit, saqqummiussorneqassapput. Inuit, kristumiussuseq siqqullugu upperisaq upperinninnerlu tunngavigalugit, inuunermik ingerlatsisinnaasimanerannik paasinninnissami, inunnik inuunermillu isiginnittaaseq, pingaaruteqartutut, tunngaviutinneqarpoq.

Nukarlerni alloriarfimmi, upperisat allat inuunermillu isiginnittaatsit allat, ilinniartitsisutigineqarnerini, oqaluttuatoqqat oqalualaallu imarisaasa annertunerusutigut inunnik inuunermillu isiginnittaasiat upperisarlu tunngavigalugu qanoq inuunermik ingerlatseriaaseqarnissamik oqariatuuteqarnerat, aamma isiginiarneqassapput. Taamaaliornermi ingammik atuartut, inuunermi iluartaatit iluarsuseqanngitsuutitallu aammalu inuunermi nuannaqatigiittarnerit uluinnarsiornerrillu suunerinik aalajangiussiniarnermi, peqataatinneqassapput kiisalu upperisani assigiinngitsuni, upperisamik nuannaarutiginninnermi atortut, nalinginnaasumik upperisamullu ersersitsiniutit, atorneqartarnerisa isumaqassusaannik ersersitsiniartoqassaaq, tassani assersuutigineqarsinnaavoq erngup, ulluinnarni imertakkatut errortornermilu atorneqartarnermi saniatigut kuisinnermi illernartutut, atorneqartarnera taamaaliornermimi imermut morsutsitaq imermilluunniit kuisaq, salinneqartutut ersersinniarneqarnermi saniatigut, illernartinneqartarmat.

Minnerni alloriarfimmi, paasinninniarnermut aallarnisaatit, pineqarsinnaapput assigiinngitsunik upperisallit naalagiartarnerminni upperisarlu pillugu nuannaqatigiittarnerminni, qanoq iliuseqartarnermikkut tigussaasunillu atortoqartarnermikkut, upperisaminni tunngavigisamittut inuunermillu isiginnittaatsimittut, ersersinniartagaat.

Atuartitsinerup eqqarsarqissaarnermut ileqqorissaarnermullu tunngasortai, sapinngisamik atuartut namminneerlutik inuunermt tunngasunik apequtaannik, aallaveqartinneqartariaqarput taamaaliornermi inimi atuartitsivimmi, atuarfimmilu tamarmi, ”anersaarineqartoq” aamma eqqarsaatigineqarpoq. Eqqarsaqqissaarnermut ileqqorissaarnermullu tunngasunik oqaloqatigiit-tarnerni, ulluinnarni atuartut nalornisoorutigisartagaat, aallaaviusassapput. Atuartitsinerup ilaku-taanik taakkuninnga ingerlatsinermi, anguniagassaq pingaarnerpaassaaq inuunermt, inuunis-samut inuuneqarumassutsimullu ikiorsiineq.

Atuartitsinerup kusanassutsinut tunngasortaa nutaajunngilaq immaqali siornatigut so-qtigineqarpallaarsimanngilaq. Nukarlerni alloriarfimmi, atuartitsissummi kusanassutsinut tunngatinneqartut, atuartitsissutissat akimorlugit mernguernartunillu atuartitsinernut allanut peqatigitillugit, ingerlanneqarnissaminnut periarfissiipput. Taamatut suleqatigiinnerup atuartut, annertunerusumik nikerarnerusumillu, sulinissaannut kaammattussavai upperisanullu tunnga-sunik samminninnermi, silatussutsit, takorluuisinnaasutsit, malussarsinnaasutsit misigissutsillu ilanngussorneqartarneri, atuartunut malugitinneqassapput. Upperisaq pillugu eqqar-saateqarnermi, eqqumiitsulioriaatsinik atuilluni nittarsaassisarnermik eqqartuinikkut, atuartut upperisamik tunngaveqarluni ilioriaatsinik, tamakkualu qanoq kinguneqartarnerinik, malugitin-iarneqassapput.

Atuartitsinissamut siunnersuutit

Atuartitsinissamut siunnersuutini, atuartitsinermi periusaasinnaasut assigiingitsut aamma suliarineqarsinnaasut ilaatigullu atuartitsinerup naammassillugu ingerlanneqarsinnaaneramik siunnersuutaasut, allaasserineqarsimapput, siunnersuutillu tamakku, ilikkagassatut anguniagassat an-guniarneqarnerini sulinermi, atorneqarsinnaapput.

Ilikkagassatut anguniagassat ilinniartitsinermilu periusissat tamatigut illugiissitaanngillat. Ilikkagassatut anguniagassat ilaannut atuartitsinissamut siunnersuutit arlaqarput, ilaatigullu atu-artisinissamik siunnersuutit ataasiakkaat ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut tunngatin-neqarlutik. Atuartitsinissamut siunnersuutaasut tamakkiisuunngillat, paasisariaqarlutilli atuar-titsinerup qanoq aaqqissorneqarsinnaaneramik assersuutitut isumassarsiorfiusinnaasutullu.

Siuliani oqaatigineqareersutut ilikkagassatut anguniagassani nalunaarsorneqarpoq atuartut alloriarfinnik naammassinninnerminni nalunngisassanik piginnaassassanillu sorlernik pissar-siaqareersimanissaat. Atuartitsinissamut siunnersuutit tamakkiisuunngikkaluamik, alloriarfinnut ataasiakkaanut atuartullu ukiuinut naleqqussarniarlugit, immikkoortiterniarneqarsimapput. Taamaattumik pisariaqarsinnaavoq, atuarfiup ilinniartitsisullu ataasiakkaat atuartitsiner-minni, ilikkagassatut anguniagassat aggulunnerinik namminneq iluarsartuussisarsinnaanissaat, atuartullu ukiuinut pisariaqartitaannullu naapertuuttunik, namminneerlutik, atuartitsinerup inger-lanneqarnissaanik aaqqissuussisarnissaat. Erseqqissarneqassaaq siunnersuutit missingersersuu-taannammata, taamaattumillu ilinniartitsisup nammineerluinnarluni, misilittakkani naliliininilu tunngavigalugit, suleriaasissani, suleriaasissatut siunnersuutigineqartunit tigusiffigalugu, naleqqussarlugu, ilaartorluguluunniit, aaqqissorsinnaammagu suleriaasissanilluunniit allarlui-narnik, taarsersinnaammagu.

Naliliinissamut siunnersuutit

Naliliinermi periusissatut siunnersuutaasut, atuartitsinermi periusissat assigalugit, ilikkagassatut anguniagassat ilaannut tunngatitanik, naliliisarnissamik siunnersuutinik arlaqartunik ilaqarsin-naapput, ilaatigullu naliliisarnissamik siunnersuutit ataasiakkaat, ilikkagassatut anguniagassanut arlaqartunut, tunngatinneqarsinnaapput.

Naliliinissamut siunnersuutit, ataatsimut isiginninnertut, ilusilerneqarsimasinnaapput imaluunniit ilinniartitsissutissamut aalajangersimasumut ataatsimut/ aalajangersimasulluunniit arlallinnut, tunngatinneqarsinnaallutik. Tamatigullu ilikkagassatut anguniagassanut attuumas-suteqarput.

Naliliinissamat siunnersuutit, ilinniartitsinermi suleriaasissanut siunnersuutitulli, missingers-
ersuutaannaapput isumassarsiorfigineqarsinnaallutillu.

Naliliisarnissamik siunnersuusiata ilaat, ilinniartitsisup sunik alaatsinaataqarnissaanik, tulleri-
iaarinikkut, taakkartuinerupput ilaalli annertunerusumik atuartut, qanoq iliuuseqartarnermikkut
apeqqutinulluunniit akissuteqartarnermikkut il.il., nalunaartarnissaannik piumasaqaatitaqarlutik.

Atuartitsinermi atortussanut siunnersuutit

Atuartitsinermi atortussatut nalunaarsorneqarsimasut ilinniartitsisunit atuartunillu atugassaapput.

Saqqummersinneqarsimasut kalaallisuut, pisariaqartitat tamarnik, ilanngunniarneqarsimap-
put. Tamatumunnga ilanngullugu erseqqissarneqassaaq, atortussat toqqartorneqarnerini,
saqqummersitanik ataasiakkaanik pitsaassusilersuilluni nalilersuisoqarsimanngimmat. Atortus-
satut nalunaarsorneqarsimasut taamaalillutik, atortussatut atorneqarsinnaasutut ilusilikkatut, na-
lilerneqarsimapput, taamatullu nalunaarsuisimaneq, saqqummersitap saqqummersitanut allanut
naleqqiullugu pitsaaneruneranik, naliliinerunngilaq.

Taamaattumik atortussatut nalunaarsorneqarsimasut, tamakkiisutut isigineqassanngillat ta-
mannalu tunngavigalugu atuarfiit ilinniartitsisullu kajumissaarneqarput, ingerlaavartumik nam-
mineerlutik atortussanik ujarlertaqqullugit taamaaliornermikkut, atuarfiup atuartitsissutissamat
atortussaatai, nutarterneqartuaannarteqqullugit.

Alloriarfinni pingasuni tamani upperisalerinermi isumalioqqissaarnermilu ilikkagassatut anguniagassat

Atuartut <i>nukarlerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>akullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>angajullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Kristumiussusilerinermi		
<p><i>Biibilip ilisimasaqarfiginissaani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Biibilip imarisai inuttaalu pingaarnert annerusumik Testamentitoqqarmeersuni eqqartorneqartut ilisimasaqarfiginissaat • tungaviusumik biibilimi assiliartat ilisarnaataasullu ilaat ilisimassagaat <p><i>Ullutsinni kristumiutut inuunerup nassuiaatigineqarnerani oqaluttuarisaanerani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilageeqarnerup aaqqissugaanera atuuffialu ilisimassagaat aamma tussuutit pingaarnert ilaat ilisimassagaat • ilagiinni nalliuttorsuit nalliusineqartartut pingaarnert, naalagiarnermi ileqqut, malittarineqartartut, nassueqatigiissutit, erinnallu pingaarnert, ilagiinni kalaallini atorneqartartut • ilagiit kristumiut allat ileqqui pingaartit ilisarnaataallu ilisimasaqarfiginissaat • kristumiussutsip inuk inuunerlu pillugit isiginnittaasaa aallarnisaataasumik paasiartussagaat 	<p><i>Biibilip ilisimasaqarfiginissaani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Testamentitaami biibilimilu oqaluttarineqartut allat siammassissumik ilisimasaqarfiginissaat • ulloq manna tikillugu biibilip inunut inuiaqatigiinnullu sunniuteqarsimanera pingaarutaalu • kristumiut ilisarnaataat assiliaataallu pillugit ilisimasaqarnissaq <p><i>Kristumiussutsip oqalutuutariisaanerani sunniuteqarneranilu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1721 tikillugu kristumiussutsip oqaluttuarisaanerata ilisimasaqarfiginissaa, tassunga Kalaallit Nunaannut apuunneqarnera ilaavoq • Kristumiussutsip iluani naaggaartut katuullillu akornanni assigiinngisutsit ilisimasaqarfiginissaata aallarnisarneqarnera <p><i>Ullutsinni kristumiutut inuunerup nassuiaatigineqarnerani oqaluttuarisaanerani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Lutherikkuussutsit tungaviusumik isiginnittaasiat immikkut ittumik pingaartinnerullugu Kristumiutut upperisamik inuunermillu isiginnittaatsip pingaarnerusutigut ilisimasaqarfiginissaat 	<p><i>Biibilip ilisimasaqarfiginissaani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Biibilimi allaaserineqartut sammivii assigiinngitsut allaaserineqartullu qiterisaat taakkulu nassuiaatiginiagaat ilisimasaqarfiginissaat <p><i>Kristumiussutsip oqaluttuarisaanerani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kristumiussutsip aallartinneraniit ullutsinnut Kristumiussutsip oqaluttuarisaanerata ingerlasimanerani pisimasut pingaarnert ilisimasaqarfiginissaat • ilagiit siullerniit ullutsinni ilageeqarneq tikillugu Kristumiussutsip iluani akerleriissutaasarsimasut ilaat ilisimasaqarfiginissaat <p><i>Ullutsinni kristumiutut inuunerup nassuiaatigineqarnerani oqaluttuarisaanerani</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilisimasaqarfiginissaat kristumiutut upperisaqarnerup iluani sammiviit assigiinngitsut, Biibilimik isiginnittaaseqarnermik, naalagiarnermik maleruagassanik paasininnermik ilagiussutsimillu aaqqissuuseriaaseqarneq, kiisalu inummik inuunermillu isiginnittaatsip qanoq ittuunissaanik aallaaveqarlutik, assigiinngisutsinut tungaviummata

Inuit upperisatoqaannik sammisaqarnermi		
<ul style="list-style-type: none"> • kalaallit oqaluttuatoqaannik oqalualaavinillu kiisalu taakkununga atatillugu titartakkat takussutisiat ilisimasaqarfigissagaat • kalaallit oqaluttuatoqaanni oqalualaavinilu inummut inuunerullu isumaanik aallarniutaasumik ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • inuit oqaluttuatoqaat oqalualaavilu, inummik inuunermillu isiginni-taasiannik silarsuarmillu paasinni-taasiannik imaqartut itinerusumik ilisimasaqarfigissagaat • inuit upperisarsiorminni malit-tarisassa, innimigisassatut iller-nartitaat nassuerutaallu 	<ul style="list-style-type: none"> • inuit upperisatoqaannik kulturito-qaannillu sammisaqarnertik inuttut namminneq kinaassutsiminnik, nammineq naleqassutsiminnik an-ersaakkullu ineriartormik ilaatut nalilersuiffigisinnaalerlugulu atorsinnaassagaat

Atuartut <i>nukarlerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>akullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq	Atuartut <i>angajullerni</i> atuarnerminnik naammassinninneranni naatsorsuutigineqarpoq
Allanik upperisarsionernik inuunermillu paasinnittaseqarnermi		
<ul style="list-style-type: none"> • upperisani allani pinngortitsineq pillugu oqaluttuaat ilisarnaataallu ilisimasaqarfigissagaat • aallarnisaataasumik upperisani allani inummik inuunermillu isiginnittaatsit kiisalu inuunermik paasinnittaatsit allat ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • pinngortitamik upperisarsiorfiginnittarnerit assigiinngitsut aallaavigalugit oqaluttuartoqqat, oqalualaat, ileqqulersuutit kiisalu inummut inuunermillu isiginnittaasaat ilisimasaqarfigissagaat, • juutit islamisiortullu inummik inuunermillu isiginnittaasaat, upperisaminnik nassuerutiginnittarnerat upperisaminnillu ajoqersuussutaat, upperisaminnik nalliut-torsiutiginnittarnerat, ileqqulersuutaanni nassuerutiginnittarnerminnillu ersersiteriaasaanni ersertartut ilisimasaqarfigissagaat. 	<ul style="list-style-type: none"> • hinduismip, buddhismip aamma islamip iluini ilisimasassat pingaarnerit ilisimasaqarfigissagaat, pingaartumik inummut inuunermillu isiginnittaasaannut tunngatilugu, taakkunangalu kristumius-sutsikkut isiginnittaatsimut naleqqiussinikkut • sanilliussilluni misissueqqissaarneq aqqutigalugu upperisanik inuunermillu isiginnittaatsinik naammaginar-tumik ilisimasaqassasut • upperisarsionerit nutaat takkus-suuttut taakkulu ullutsinni inuunermut paasinnittaatsimut suniutaasa ilaannik ilisimasaqassasut
Isumalioqqissaarnermi ileqqorissaarnermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • apeqqu-tit ulluinnarni inuttut inuunermeersut pillugit oqaloqatigiinneq atorlugu isumalioqqissaarnikkut isumaliutiginninneq ilisimasaqarfigissagaat • inuit qangarsuaniilli ataqatigiissutit inuunermut tunngasut paasiniaartuarlugillu nassuiaatissarsiortuarsi-magaat ilaatigut ilisimasaqarfigissagaat • ajortut ajunngitsullu immikkoortissinnaanissaasa piginnaasaqarfiginissaa ineriartorteqqissagaat • ”uanga” ”illillu” assigiinnginnerisa suunnerannik ilisimasaqanerup anertusarneranik pigisaqalerneq kiisalu nammineq allallu akunnerminni kissaatigisaasa pisariaqarti-taasalu suuneri aamma nammineq allallu kissaataasa pisariaqarti-taasallu akornanni assigiinngissutsit pillugit ilisimaarinninnertik ineriartortissimassagaat • ”pinngortitat” pillugit paasinnineq ataqqinninnerlu ineriartorteqqissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • isumalioqqissaarnermi isummat assigiinngitsut ilisimatuussutsillu tungaaniit inummik inuunermillu isiginnittaatsit assigiinngitsut, soorlu ulluinnarni inuunermi ersertartut ilisimasaqarfigissagaat • silaqassuseq tunngavigalugu oqalunnermi oqaluasaarnerlu tunngavigalugu oqalunnermi, oqaatsinik atuisarnerup assigiinngissiat misilittagaqarfigalugulu ilisimasaqarfigissagaat • ajortut ajunngitsullu akornanni immikkoortitsinnaanissap piginnaasaqarfiginissaa inerisaqqiffigisimassagaat • inuttut nammineq ileqqorissaarnerup ataatsimoorussamillu ileqqorissaarnerup akornanni assigiinngissutsit immikkortissinnaanissaasa piginnaasaqarfiginera ineriartortissimassagaat • najugarisaq, nunagisaq nunarsuarlu tamaat isigalugu akisussaassutsip ilisimaarinissaa ineriartorteqqissimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • filosofiimi, psykologiimi pinngortitalerinikullu ilisimatusarnerit iluini isumalioqqissaarutit nutaat, inuunep inuunermilu atukkat pillugit nassuiaataasut pingaarnerit ilisimasaqarfigissagaat • nammineq isummanik allallu isumaannik illersuilluni assortuiluniluunniit pissusissamisoortumik tunngavilersuisinnaassasut • pinngortitaler-nermi ilisimatusarnerup iluani ineriartorneq pillugu ileqqorissaarnissaq aallaavigalugu nammineq isumaliutertorsinnaassasut • inuit pisinnaatitaaffi taakkunungalu isummat tunuliaqu-taasut pillugit ilisimasaqassasut • inuunermi apeqqu-tit pingaarnerpaat pillugit allat isumaat isummallu aalajangiussimasaat assortorlugit illersorlugilluunniit ileqqorissaarnissaq aallaavigalugu tunngavilersuisinnaassasut
Isumalioqqissaarnermi ileqqorissaarnermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • asanninnermik, toqqissisimanermik tatiginninnermillu tunineqarnerup tunisinerullu piginnaasaqarfiginissaat ineriartorteqqissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • nammineerluni isummersinnaassutsip piginnaasaqarfiginissaa ineriartorteqqissimassagaat 	

Kusanartulerinermi eqqumiitsuliornermilu		
<ul style="list-style-type: none"> • Assilialiornikkut, takorluuinikkut, nipilersornikkut, ilusilersukkanik isiginnaagassiornikkut, pinnguarnikkut allatigullu eqqumiitsuliornermut tunngasunik sammisaqarnikkut, ulluinnarni inuunerup upperisarsiornermut tunngasortaasa eqqarsaatigilluakamik sammisaqarnikkut ilisimasaqarfigissagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Upperisat inuunermillu isiginnitaatsit allat eqqumiitsuliornermut kusanartuliornermullu sunniuteqarsi-manerat ilisimasaqarfigissagaat • assilialiornikkut, nipilersornikkut, erinarsornikkut, isiginnaagassiornikkut takorluuinikkullu upperisarsiornermut tunngassutilinnik kusanartuliornermut suliaqarsimasasut 	<ul style="list-style-type: none"> • kusanartulerinermik eqqumiitsuliornermillu isiginnittaasertik upperisarsiorneq aallaavigalugu suliaqarnermikkut eqqumiitsulioriaatsinik ilisarinnilernissartik ineriartorteqqissimassagaat

*Upperisalerinermi
isumalioqqissaarnermilu
ilikkagassatut pilersaarutit*

*B: Ilikkagassatut anguniagassat aamma
atuartitsinissamut, naliliinissamut atortussatullu
siunnersuutit*

Kristumiussusilerineq	
Ilikkagassatut an-guniagassat	Forslag til undervisningen
<p>Biibilip ilisimasaqarfiginissaa</p> <p>• Biibilip imarisai inuttaalu pingaarnertit annerusumik Testamentitoqqar-meersuni eqqartorneqartut ilisimasaqarfiginissaat</p>	<p>Testamentetoqqami tullerriaarineq malillugu atuartut oqaluttuanik makkunannga ilisimasaqalisapput:</p> <p>Pinnortitsinermik oqaluttuat (Mosesimik allakkat siulliit kap. 1 & 2), Inuit ajortilinngornerat (Mosesimik allakkat siulliit kap.3), Kaini Abelilu (Mosesimik allakkat siulliit kap.4), Ulersuaq (Mosesimik allakkat siulliit kap. 6-9), Babelimi napasuliansuaq (Mosesimik allakkat siulliit kap.11), Abrami (Mosesimik allakkat siulliit kap. 12-25), Jaaku Esauilu (Mosesimik allakkat siulliit kap. 25-35), Josef-i pillugu oqaluttuaq (Mosesimik allakkat siulliit kap. 37-50),</p> <p>Testamentetaamit Jiisusip inunngornera oqaluttuarineqassaaq oqaloqatigiissutigineqarlunilu, ajoqersuiartortitallu atugaat aqputigalugit inunnut allanut attuumassuteqarnera kiisalu toqunera makinneralu.</p> <p>Jiisusip inunngornera peroriartorneralu (Lukas kap. 2), Petrusip apostilinngortitaanera (Lukas kap. 5) , Sakæusip oqaluttuarisaanera (Lukas kap.19,1-10), Jiisusip toqunera (Mathæus kap. 26,30-28,15), Ataatarpooq (Mathæus kap. 6; Lukas 11, 1-4).</p> <p>Ilinniartitsisup Biibelimi atortussaataasumi allagaatinit atuffassinera ilutigalugu, oqaluttuaq ataaseq atuartunut oqaluttuarineqassaaq. Ilinniartitsisup atuartut oqaloqatigissavai suna oqaluttuami maluginiarsimaneraat, suna eqqumiigineraat, oqaluttuanik allanik assingusunik ilisimasaqarnerisut, oqaluttuaq sumik oqariartuuteqarsorineraat il.il., atuartullu kaammattorlugit oqaluttuaq namminneq misigisimasaminnut misilittakkaminnullu sanilliteqqullugu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut eqimattaarakkaarlutik pinnortitsinerup ullui arfineq marluk oqaluttuap tullerriaarinera malillugu titartassavaat. Taamaaliortoqareerpat atuartup ataatsip ulloq pinnortitsiviusoq siulleq tikkuassavaa, ullup aappaa il.il.. Tamatuma kingorna eqimattaqqaneersut tullerriaarlutik titartakkatik pappialarsuarnut assigisaanulluunniit nivinnartitissavaat ullormut eqqortumut inissitarlugit. Atuartut ilisimatikkat pinnortitsinermik oqaluttuat marluummata, taakkunanilu inunnik isiginneriaatsit assigiinngitsuummata. • Ajortilinngornermik oqaluttuamik atuartut oqaloqatiginerini naalakkatut oqartussaaffeqarneq, naalassinnaaneq, naalanngissinnaaneq sulianullu nammineq akisussaassuseqarneq ilanngunneqassapput. • Kainimik Abelimillu oqaluttuaq qatanngutigiiinnermi, sinngasarnermi isumaqatigiikkunnaartarnernilu ileqqorissaarnissamik oqaloqatigiinnermut atorneqassaaq. • Babelimi napasuliansuaq oqaluttuareqqinneqassaaq atuartullu oqaatsit pillugit oqaloqatigineqassallutik, oqaasilersorani oqaatsinik pinnuaatsit ilanngunneqassapput. • Abramimik oqaluttuap oqaloqatigiissutiginerani inuttut atugarissaarneq, pilluaqqusaaneq isumaqatigiissuteqarsinnaanerlu pingaartinneqassapput. • Jakob-imik Esauimillu oqaluttuaq aallaavigalugu uukkapaatitsisarneq, qatanngutigiiinneq sangiattarneq ningartarnerlu oqaloqatigiissutigineqarsinnaapput. • Josef-imik oqaluttuat sinngasarneq, annaasaqartarneq sinnattullu pillugit oqaloqatigiinnernut ilanngunneqarsinnaapput. Oqaluttuat isiginnaagassarissallugit piukkunnarput atuartullu namminneq sinnattuminnik titartaanissaannut aallaavusinnaallutik (immikkoortoq ”Kusanartulerineq” takujuk). • Jiisusip inunngornera qatanngutitaartarneq, nuannaarneq, qaqutigoortut tupinnartuliallu pillugit oqaloqatigiinnermut aallaavusinnaavoq. Oqaluttuaq Storyline-itut ingerlatassaqqissuuvoq. • Petrusip apostilinngortitaanera ”pileritsaassaqartarnermik” namminerlu angorusutanik piviusunngortitsiniaanermik kiisalu imminut allanilu pilliutiginermik, isumakkeerfigitissinnaanermik isumakkeerinnissinnaanermillu oqaloqatigiinnermut aallaavusinnaavoq. • Sakæusimik oqaluttuaq akaarinneq ataqqinarnerlu pillugit oqaloqatigiinnermut aallaavusinnaavoq. • Jiisusip toqunera makinneralu atuartut namminneq toqumik misilittagaannik eqqartuinissamut aallaavusinnaavoq. Nerliivik illernartoq ilannguguk.

Kristumiussusilerineq	
Ikkagassat an- guniagassat	Forslag til undervisningen
	<ul style="list-style-type: none"> • Biibeli oqaluttuat isiginnaagassiannorlugit suliarineri. • Ataatarpooq "Inussat atorlugit qinuneq" atorlugu sammeneqassaq: Inussat tallimat taakkua inuiaqatigiinni innuttaaqataasunut tamanut kissaammik oqaatiginnittuupput. (Atortussatut siunnersuutit takukkit). • Eqqartorsigit qanga sumilu atuartut qinusunik naammattoorsisimanersut, qinnutit kissaatillu assi- giinnigissutaat kimullu saaffiginnissutaasarnersut.

Kristumiussusilerineq

Naliliinissamut siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<p>Atuartsissutit immikkoortuini tamani naliliisarneq nalinginnaasumik oqaatigalugu: Nalileeriaatsit arlatitsigut atuartsiseraatsit – killormullu – atussallugit piukkunnartarput. Atuartup suliaa atuartsissutigineqartunik paasinnissimaneranut naliliinermi atorsinnaassappat ilinniartitsisup eqqumaffiginiassavaa asseq/isiginnaagassiaq/assinik qiortaalluni nipititikkat atuartup atuartsinerup siunertaanik paasinnissimaneranik takutitsinerut. Pingaaruteqarpoq atuortoq suliai namminerlu taakkununga naliliinera pillugit kingornatigut oqaloqatigissallugu.</p> <p>Atuartut suliaminnut, titartakkaminnut, naammassisaminnut il.il. tunngasumik portfolio-liortikkat atuartut ataasiakkaat atarmertik tamaat atugassaannik. Tassuunakkut atuartut namminneq ilikkagassamittut anguniakkatik siuariartornertillu nalileeqataaffigissavaat. Piffissami sivisunerusumi aaliangersimasumik sammisaqarnerup naammassineraani, taamatuttaarlutik atuartiup angerlarsimaffiullu oqaloqatigiinnerini naliliisoqartassaaq atuartut portfolio-miniititaminnik takutitsisillugit saqqummiussitillugillu. Atuartut pitsaasutut pitsaanginnerusutullu isigisaminnut qanoq tunngavilersuinersut maluginiaruk.</p> <p>Isiginnaagassiornermi: misigisaqarsimanerminnik paasinnissimanerminnillu takussutissatut timiminnik nipiminnillu atuineri maluginiakkit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oqaluttuakkut misigisartik atuartut titartassavaat / mikisunngorlugu ilusilersussavaat. Misigissuseq takutitaat (qalipaatiigut ilisarnaatiigullu) maluginiaruk titartakkallu oqaluttuap imaa qanoq eqqortigineeraa - atuartorlu titartagaa pillugu oqaloqatigiuk. • Oqaluttuaq atuartup ataatsip atuaqatiminut oqaluttuareqqissavaa. Maluginiaruk atuartup oqaluttuaa ataqatigiinnersoq, oqaluttuap pingaarnersai ilanngunnerai, atuortoq erseqqaarissumik nipparissumillu oqalunnersoq. Atuartumut oqaluttuarnera saqqummiussineralu oqaaseqarfigikkat. • Nersutaatit nerriviat isiginnaagassiarisiuk imaluunniit nersutaatit nerriviata assinganik sanagitsi naammassisasilu pillugit atuartut oqaloqatigalugit qanorlu misigisaqarfigisimaneraat. • Jiisusip inunngorneranik oqaluttuaq / ullumikkut meeqqap inunngornerani pisimasut pillugit titartakkat ataqatigiissut tulleritaaq suliarisigit. • Naggataarutaasumik / naleqqersuutaasumik oqaloqatigiinnermi maluginiaruk, ullumikkut ilaqutariinnermi Biibelimilu ilaqutariinnermi pissutsit assigiinngitsuusinnaaneri atuartup maluginiarsimanerai. • Isiginnaagassiornermi: misigisaqarsimanerminnik paasinnissimanerminnillu takussutissatut timiminnik nipiminnillu atuineri maluginiakkit, atuaqatigiillu isiginnaagassiamik suliarineranillu naliliineri pillugit oqaloqatigikkat. • Flip-over-imi titartakkatigulluunniit atuartut ikioqatigiillutik Guutimut Juullillu inuanut allakkat oqaasertalersussavaat. 	<p>Ilinniartitsisup tunuliaqutitut tunngavissatullu atortussai: Biibili, Det Danske Bibelselskab, 2000 Bibelatlas, Det Danske Bibelselskab, 1998; PI Info. Politikens Bibelleksikon, Politikens Forlag 1997 Svend Holm-Nielsen m.fl.: Bibelen, indhold og historie, GEC Gads Forlag, 1992 Mathæusevangeliet - studieudgave v. Kai Kjær-Hansen, Det Danske Bibelselskab, 1994; PI Info. Bent Mogensen: Kommentarihæfte til Den bibelske Urhistorie Genesis 1-11, Gads Forlag Jens Balle, Jens Jørgen Nygaard: Bibelske tekster - genrer og fortællinger; Dansk lærerforening, 1996; PI Info. E. Thestrup Pedersen: Bibelhåndbog, Unitas, 1982</p> <p>Mortensen m.fl.: Liv og religion 1-2; grundbog/ arbejdsbog/ lærerens bog, Gyldendalske Boghandel, 2001; PI Info. Henny Nørgaard: Os og kristendom A-B Indskoling, grundbog/ lærervejledning; Malling Beck, 1999; PI Info. www.skole-kirke.dk www.religion.dk</p> <p>Atuartut tunngavissatut atortussaat: Biibili (Biibilimi oqaluttuat ilaat), Det Danske Bibelselskab Tussiutit Tussiaatit, Ministeriet for Grønland, 1977 Erinarsuutit, Atuakkiorfik, 1987; PI Fælles. De små fagbøger: Knud Erik Larsen: Kristendom, Gyldendal Udd., 2001</p> <p>Atortussat allat: Tegnefilme-nit "Fantasia", 1940 (pinngortitsineq) aamma 2000 (-) - imit tigulaakkat. CD: Haydn-imit tigulaagaq: "Pinngortitsineq/Skabelsen".</p> <p>Fingerbønnen; www.netby.dk/syd/salmevej/73 "Inussat atorlugit qinuneq"</p>

Ikkagassatut an- guniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • tunnngaviumik biibilimi assiliartat ilisarnaataasullu ilaat ilisimassagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Assilissat nutaannginnerit nutaajunerusullu biibilimeersunik imallit oqaluttuamik ataatsimik takutitsisut ilinniartitsisup saqqummiutissavai, taakkualu assigiinngissutaat assigiisutaallu pillugit atuartut oqaloqatigalugit. • Atuartsissutit arlallit atorlugit atuartsissutigisassa "Kirken" sumiiffinni ataasiakkaani / eq-qumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq pillugit atuartsissutissat siulequtaaniittoq atoruk. • Atuaqatigiit oqaluffiliassapput. Atuartut assinik, qalipaatinik ilisarnaatinillu ujaasissapput (sanningasoq, kisaq, ulloriaq, naneruut, aalisagaq, savaaraq, tui, inneq il.il.) ilusilersuinnarlugillu titartassavaat. Sumi assinik nassaarsimanersut, sooq oqaluffimmi assiliaqarsorineraat, assit qanoq isumaqarsorineraat, kiisalu oqaluffiup angerlarsimaffiullu assigiinngissutaat pillugit atuartut oqaloqatigineqassapput. • Ilisarnaatit ulluinnami atugaasartut pillugit oqaloqatigiittoqassaaq (aqqusinermi angallannermi ilisarnaatit, suliffeqarfiit ilisarnaataat assigisaallu) kiisalu taakkua suna oqaatiginiereraat taarserneraalluunniit. • Ilinniartitsisup atuartut sanningasunik sapinngisamik assigiinngitsunik amerlasuunik titartaqqussavai, namminerlu sanningasunut allaanerusunut assersuutininik takutitsilluni. Atuartut sanningasunik sumi takusarsimanersut oqaloqatigineqassapput, sanningasut qanoq isumaqartinneqarersut assigisaannillu oqaloqatigineqassallutik.
<p><i>Ullutsinni kristumiu- tut inuunerup nassui- aatigineqarnera oqa- luttuarisaaneralu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ilageeqarnerup aaqqissugaanera atuuffialu ilisimas-sagaat aamma tus-siutit pingaarnerit ilaat ilisimassagat • ilagiinni nalliuttorsuit nalliussineqartartut pingaarnerit, naalagiarnermi ileqqut, malittarineqartartut, nassueqatigiissutit, erinnallu pingaarnerit, ilagiinni kalaallini atorineqartartut 	<ul style="list-style-type: none"> • (Oqaluffimmi atortakkanik) nipilersuutininik tusarnaaritsi arlalinnillu tussiarlusi, imai misigisallu pillugit oqaloqatigiigitsi. • Atuartsinerit aallartinnerini tamaasa meeqqanut naleqquttumik erinarsortoqartassaaq/tussiartoqartassaaq. Assersuutigalugu "Qilammii nersorlissuk"/ "Op al den ting" tussiarneqassaaq, tussiuutit imaa eqqartorneqassaaq atuartullu versit ataasiakkaat imaat qalipaatinullu tulluurtut atorlugit titartagannortissavaat. • Oqaluffik takusarneqassaaq atuartullu, immaqalu palasi ajoqiluunniit peqatigalugit, suut takuneraat, sumut atortarsorineraat allallu pillugit oqaloqatigineqassapput. • Advent-ip, juullip, paskel-p pinse-llu nalaanni angerlarsimaffimmi, atuarfimmi illoqarfimmilu susoqartarnersoq, kiisalu sapaatini pingaarnermi sunik nalliussisoqartarnersoq, eqqartorneqassapput. Atuartsissutini assigiinngitsuni pingaartumik juulli paskeluluni sammineqartarmata, atuartsissutit assigiinngitsut kattutaarlugit pilersaarusiornissaaq pingaaruteqarpoq. • Pingaartumik juullip paskellu nalaanni atuartut pinik assinillu sunik takusaqartarnersut oqaloqatigineqassapput, aammalu takusatik qanoq isumaqarsorineraat assigisaallu pillugit oqaloqatigineqassapput. Ileqqutoqqat atuutinneqarneri, sunniutigisartagaat aallaaviilu eqqartorneqassapput. • Atuartut ilaqaataa akornanni kuisittoqartillugu, apersortittoqartillugu, katittoqartillugu, ilisisoqartillugulu atuartut oqaloqatigineqassapput qanoq pisoqarsimanersoq, qanoq isumaqartinneqarnerisooq, atuartut allat assingusunik misigisaqarsimanersut il.il. • Oqaluffimmut takusaagitsi palasilu sapaassuit, naalagiarnermi maleruagassat ilisarnaatillu oqaluffimmut tunnngassutillit pillugit oqaloqatigisiuk. Palasi ajoqiluunniit isumaqatigereerlugit atuartut oqaluffimmi ilagiit iliusaannik assigiinngitsunik piviususaartitsissapput.

Ikkagassatut an-guniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • ilagiit kristumiut allat ileqqi pingaartitat ilisarnaataallu ilisimasaqarfigissagaat • kristumiussutsip inuk inuunerlu pillugit isiginnitaasaa aallarnisaataasumik paasiartussagaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kristumiunik allatut upperisalinnik, soorlu ilagiinnit Pinsesiortunit, Jehovap nalunaajaasuinit, Missionsforbundimeersumillu, pulaarsaagitsi ileqqutoqaallu pillugit oqalugiartillugit. Atuartut apersuilluarnissaannut kaammattorneqassapput. • Inunngortoqarnerani toqusoqarneranilu kristumiut assigiinngitsut ileqqutoqaat naalagiarnerminnilu maleruagarisartagaat pillugit oqaluttuarit, assinik filminillu takutitsigit, kingornagullu assigiinngissusii assigussutaallu eqqartorlusigit. • Ilagiit kristumiut assigiinngitsunik upperisallit piinik katersugaasioritsi (naneruutit, tipigissaatit, aarnussat, Jiisusi pillugu assilialiat, sanningasut, assilissat il.il.) atuaqatigiillu oqaluttuunneqaraangata oqaloqatigineqaraangatalu pineqartunut naleqquttut saqqummiuttakkit. • Biibeli oqaluttuat saqqummiunneqareersut aallaavigalugit meeqqat inuunermi tunngaviusumik atugassarititaasut ilai pillugit oqaloqatigineqassapput (assigiinngissuseq, sorsunneq, asanninneq, ningartarnek/sangiattarneq, akisussaassuseqarneq, ataqqinnissuseqarneq, akaarinninneq il.il.) Tamakkua eqqartornerini ileqqorissarnissaq pillugu isumaliutaasut taputartuuttariaqarput, matumani oqaluttuat aallaaviusinnaallutik imaluunniit atuartut apersuutaat eqqarsaasersornerallu aallaaviusinnaallutik. • Atuartut kikkunnit ikiorneqartarnerat, kikkunnik ikiuisarnerat, sutigit, sooq, qanorlu allanik ikiuisinnaanermik oqaloqatigikkit. Atuartut inuttalersukkamik oqaasertalimmillu isiginnagassioritikkitt inuit ikiortariaqartut ikiorneqartut ikiorneqanngitsullu pillugit. Saqqummiussaqaq atuartullu eqqartorsiuk.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Biibelimi oqaluttuaq nuannarinerpaasartik assiliartalersorlugu atuartut titartassavaat ilinniartitsisorlu sooq oqaluttuaq taanna toqqarsimanerlugu soorlu titartagaq taamatut iluseqarpiamersooq oqaluttuullugu. • ”Asanninneq”, ”Guuti” imaluunniit isumaqatigiissutaasoq alla qalipaatilimmik atuartut assilialiarissavaat. Atuartoq oqaloqatigiuk sooq qalipaait, ilutsit katiterinerlu taakkorpiaat toqqarsimanerai. 	<p>Ilinniartitsisumut: Birgitte Bech: Kristendommens billeder - en symbolverden, systime, 1991; PI Info. Knud Munksgaard: Time og dag og uge, NNF, (incl. Lærervejledning); PI Fælles. Lis Rechendorff: Symboler og tegn, GAD, 1973; PI Fælles. Carsten Høgh: Eventyrleksikon, Munksgaard/Rosinante, 2002 Cirlot: Symbolordbog, St. Ansgar, 1993</p> <p>Atortussat allat: Dias-it assignngitsut, plakat-it, eqqumiitsuliat pillugit atuakkiat, soorlu Pilersuiviup assinik misissueriaaseq kristumiussuserlu pillugit kater-sugaatai.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut erinarsuummik/tussiummik paasinninnertik titartassavaat. Misigissutsitigut sunik oqaluttuarnersooq, qalipaatai, takorluuisinnaanerlu, atuartorlu nassuiaaqullugu sooq taamatut toqqaasimanersooq. • Atuartut ”oqaluffik nuannarinerpaasartik” titartassavaat. Oqaluffimmi atortuusartut pingaarnerit ilaatinneqarnersut maluginiaruk atuartorlu titartakkami takuminartunik nassuiaatillugu. • Nallitutq qaninneq pillugu, oqaluffimmut tunngasortalerlugu tunnganngitsortalerlugulu titartaallutillu qiortaassapput nivinngarlugulu takusassianngorlugu. Taamatut immikkoorneri ataatsimoorlusi eqqartorsigit tunngavilersuuserlugillu. • Kuisinneq, apersortinneq imaluunniit oqaluffimmi pisartooq imaluunniit nersutaatit nerriviat pillugu atuartut sungiusaqaaratik isiginnaagassiussapput. Kingornagut atuartut paasinninnerat aallaavigalugu oqaloqatigineqassapput. Nassuiaasiernerit pingaarnerit atuartunit paasineqarsimanersut eqeersimaarfigiuk. 	<p>Ilinniartitsisumut: Niels Henrik Arendt og Agnete Brink: En lille bog om kristendommen, Forlaget ANIS, 1996 Birgitte Bech: Kristendommens billeder - en symbolverden, systime 1991; PI Info. Miranda Bruce-Mitford: Tegn & symboler fra hele verden, Carles, 1998; PI Info.</p> <p>Atortussat allat: Tussiutit Tussiaatit Erinarsuutit</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Nammineq allallu ileqqorisaat ataatsimoortumik oqallisigineqassapput. • Ileqqut naalagiarnermilu maleruagassaasartut takusassianngorlugit eqi-mattakkaarlusi nivinngangassioritsi ataatsimoorlusilu oqaloqatigiis-sutigalugit. • Atuartut oqallinnermi tamakkiisumik peqataanersut maluginiaruk. 	

Inuit upperisatoqaat	
Ikkagassatut an- guniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • kalaallit oqaluttua- toqaannik oqalua- laavinilu kiisalu taakkununga ata- tillugu titartakkt takussutissiat ilisi- masaqarfigissagaat • kalaallit oqaluttua- toqaanni oqalualaa- vinilu inummut inuunerullu isu- maani aallarniu- taasumik ilisimasa- qarfigissagaat 	<p>Ilinniartisisup oqaluttuatoqqamik oqaluasaarummilluunniit atuagaa aallaavigalugu atuartut atuak- kap imarisaanik, isiginnaagassiapajaatulluunniit ilusilerlugu, oqaluttuunneqassapput. Suut malu- giniarsimaneeraat, suna eqqumiigisimaneeraat/quiagisimaneeraat/pissanganartuutissimaneeraat oqalo- qatigiissutigineqassapput. Oqaluttuanik assingusunik ilisimasaqarnersut, oqaluttuami sunik piso- qarnersoo, qanoq isumaqarfigineraat, oqaluttuani namminerlu ulluinnarni inuuneranni sutigit assigiittoqarlunilu assigiinngitsoqarnersoo (pinngortitaq, ineqarneq, atisat, inuuniarnermi atugas- sarititaasut, oqaluttuap ersersinniagai suunersut, inuttut isiginnettariaaseq il.il.) oqaluuserineqar- sinnaapput. Kalaallisortitsinermi inuiaqatigiilerinermilu pineqartut allamik sammivilerlugit atuartsinissutigineqartarmata, atuartsinissutit taakkua pineqartut ilanngullugit ingerlatsinissaq in- nersuussutigineqarpoq.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Najukkassinni katersugaasivik pulaarsiuk inuillu upperisarsionerat immikkut eqqartorlugu. • Inuit upperisarsionerat kulturiallu pillugit assiliartalersuinikkut atuartut suliaqartikkut (ineqarne- ri, aarnussat il.il.) • Kalaallit oqaluttuatoqaataannik imaluunniit inuiaat allanik kulturillit oqaluttuatoqaataannik as- singusunik imalinnik ilinniartisisooq oqaluttuassaaq. Assingiissutaat assigiinngissutaallu taakku- nunngalu peqqutaasinnaasut atuartut peqatigalugit eqqartorneqassapput. • Atuartut namminneq misigisartakkaminnik titartaasillugillu oqaluttuartinneqassapput: pinngorti- tamik, unnuamik ullormillu, seqinermik qaammammillu, arsarnermik, piniariartarnernik assigi- saanillu. • Oqaluasaarutit oqaluttuatoqqalluunniit ajornannginnerit atuartut isiginnaagassiarilisigit. Atuartut suliaminnik qanoq tiguartissimatigineri maluginiakkit, taamatuttaarlu oqaaserisassat, atortussat pissutsillu allat suliap aallartinnginnerani, ingerlannerani kingornagullu annertuumik oqaloqati- giissutigiginissat eqeersimaarfigalugu.

Inuit upperisatoqaat	
Naliliinissamut siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Oqaluttuatoqqat oqaluasaalluunniit ilisimaneqartut pillugit titartakkanik assilialianilluunniit ilinniartitsisoq katersissaaq. Taakkua assileqqinneqassapput atuartullu marlukkaarlutik eqimattakkaarlutilluunniit titartakkat assilialialluunniit oqaluttuatoqqanut oqaluasaanulluunniit ataasiakkaanut tulluartaaminnut inissitsitissavaat. Taamaalioreerunik eqimattat ataasiakkaat oqaluasaaq oqaluttuatoqarlunniit ataaseq pillugu katersanik assilialersuillutik suliaqassapput. Atuaqatigiit inaanni suliaat takusassiangerlugit nivinngarneqassapput, oqaloqatigineqassallutillu imarisaannik oqariutuutaannillu. • Atuartut ”oqaluttuatoqqamik”/ ”iluartulersaarum-mik”/”oqaluasaurummik” titartaganngorlugu nangeqattaartumik namminneq sanasapput atuaqatiminnullu oqaluttuaralugu. ”Oqaluttuatoqaq” atuaqataasunit oqaaseqarfigineqassaaq; inuit inuunerlu pillugit isiginmittaaseq saqqummiunneqartoq qanoq ittuunersoq aamma inissinniarneqassaaq. 	<p>Ilinniartitsisumut: Knud Rasmussen: Myter og sagn fra Grønland udvalgt af Jørn Riel, Sesam, 1994 Oqalualartussaqaraluarnerpoq..., Oqaluttuat H. J. Rinkip katersai, Atuakkiorfik, 1996; PI Fælles. Jens Kreutzmann: Oqaluttuat & assilialiat, Atuakkiorfik, 1997 Knud Rasmussen: Nalliuttorsiornerup tunissutaa (Karl Elias Olsen-imit suliareqqitaq), Atuakkiorfik, 1991 Knud Rasmussen: Tupinnartut (Karl Elias Olsen-imit aaqq.), Atuakkiorfik, 1995 Qajartuarunnertooq/ oqaluppalaartoq: Nasuk (Karl Elias Olsen-imit aaqq.), Pilersuiffik, 1986 Karl Elias Olsen: Serrasat, Atuakkiorfik, 1998 Hans Anthon Lyng: Panik ujaranngortoq, Atuakkiorfik, 1994 Hans Anthon Lyng: Naggateqatigiiat: taalluartaqattaartakkat: pinnguarniutit, ileqqorsuutit, allattaaveeqqat...ill., Atuakkiorfik/ Ilinniusiorfik, 1995 nassatat, Dansklærerforeningen, 1985 Anders Bjørn: Sila – Grønlandsk religion, Pantheon, 1992 Verdens mytologier - en illustreret guide, red. Roy Willis, Munksgård/ Rosinante, 1994 Máliaraq Vebæk: Besøg hos Havets Moder/ Sassuma Arnaanut pulaarneq, Atuakkiorfik, 1995; PI Fælles. H.C. Petersen: Anngannguujuk, Atuakkiorfik, 1994 Sineriammiut Oqaluttuaat, Atuakkiorfik, 1999 Atuaaniutitaat I, Atuakkiorfik, 1991 Alaskamiut oqaluppalaavi 1-2-3-4, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik Kârale Andreassen-ip, Âlup Kangermiup, Aka Høegh-ip il.il. assilialiaat.</p> <p>Oqaluasaarutit isiginnaagassiatut: Isiginnaartitsissutissiat – atuarfinni allanilu atugassat, Atuakkiorfik Ilinniusiorfik, 1999 Ole Reimer: Anngannguujuk allallu Adam Nielsen: Alummiu Birthe Lyng: Sassuma Arnaa allallu 4. Hans Lyng: Sainak sunai</p>

Allanik upperisarsiornermik inuunermillu paasinnitaaseqarnek	
Ikkagassatut an-guniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • upperisani allani pinngortitsineq pil-lugu oqaluttuaat ilisarnaataallu ilisimasaqarfigissagaat • aallarnisaataasumik upperisani allani inummik inuunermillu isiginnittaatsit kiisalu inuunermik paasinnitaatsit allat ilisimasaqarfigissagaat 	<p>Ilinniartitsisup upperisarsiornermik allanik, taakkua oqaluttuatoqaataannik naalagiarnerminnilu pissusilersuutaannik, atuartitsinerminut atatillugu - takusassianik atorluni isiginnagassiaralugilluuniit, pinngortitsinermik oqaluttuat upperisarsiornermit kulturinillu allaneersut oqaluttuarissavai. Atuartut oqaloqatigineqassapput suut maluginiarsimaneraat, suna eqqumiigisimaneraat/quiaigisimaneraat/pissanganartissimaneraat, oqaluttuarineqartut kristumiut (juutit) inuillu pinngortitsinermik oqaluttuatoqaat il.il. sutigut assigiissuteqarnermut assigiinnigissuteqarnermuluuniit takusinnaaneraat. Nunat Avannarliit, Afrikarmiut, indiaanerit Asiamiullu pinngortitsinermik oqaluttuatoqaat aallaavigineqarsinnaapput.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut nipaarutivillutik issiassapput isitik matullugit soqanngitsorlu takorloorlugu. Tamatuma kingorna oqaluttuarkit titartaatillugilluuniit pinngortitsineq qanoq takorloorsinnaaneraat. • Allanik upperisarsiorlutillu inuunermik isiginnittaasillit klassimut aggersarneqassapput ileqquminnik naalagiarnerminnilu pissuserisartakkaminnik nassuiaassallutik. Atuartut apersorluarnissaannut kaammattorneqassapput. • Upperisat assigiinnigitsut inunngornermi kuisinnermilu pissusilersuutitoqaat naalagiarnerminnilu ileqqulersuutaat pillugit oqaluttuarit, assinik aammalu/imaluuniit filminik takutitaqarit. Assigiinnigissutaat assigiissutaallu taakkualu patsisigisinnaasaat eqqartorsigit. Kalaallit allanngulerfimmil ileqqutoqaannik ileqqulersuutaannillu kristumiussutsimut tunngassuteqanngikkaluartunik ilanngussiit, soorlu perngartoornerminni, atualeqqaartoornerminni assigisaatigullu ileqqulersuutaannik. • Atuartitsinermit atortussiat “Træet” aamma “Vandet” (atuartitsisutissanut siunnersuutit takukkit) assillu naleqquttut atorlugit ilisarnaatit assigiinnigitsut periarfinni assigiinnigitsuni, pingaartumillu pinngortitsinermit oqaluttuani, pingaarutaat eqqartorsigit. • Påskelernerani “manniup assersuutaasarnera” sammeneqassaaq ajornanngippat atuartitsissutit qanitariissut sumiiffinni ataasiakkaani toqqagassat pinngortitalerinerlu peqatigalugit. Manniup oqaluttuatoqqani oqaluttuanilu allani ilanngunneqartarnera eqqartorneqassaaq, nunarsuarmi mannik qitiutillugu ileqqulersuutaasartut eqqartorneqassapput, manniit qalipaatiit ilisarnaatillu assigiinnigitsut atorlugit kusassarneqassapput, manniit pinnguaatigineqassapput (assakaatillugit, sukkaniulluni ajugaaniussutigalugit), manniit atorlugit assigiinnigitsunik igasoqassaaq, pinngortitalerinermilu atuartitsissutit taassuma paasinnittaasia aallaavigalugu mannik sammeneqassalluni. • Upperisarsiornermit assigiinnigitsunit atortuutit assigiinnigitsunik katersigit (tipigissaat, aarnusat, Guuti pillugu assilialiat, assilissat il.il.) taavalu klassimi oqaluttuarnermi oqaloqatigiinnermilu atortuutit sammeneqartumut naleqquttut nassartarlugit.

Upperrisat inuunermillu paasinnittaatsit allat

Naliliinisamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuaqatigiit ataatsimoorlutik ”Pinnortitsinermik imaluuniit naggueqarnermik oqaluttuaq” allaaserissavaat, soorlu uumasut isikkutik qanoq ilillutik isikkorilersimasinnaaneraat, titartaganngorlugulu suliaralugu. • Nammineq allallu ileqqulersuutaasa assigiissusaat assigiingissusaal-lu eqqartorneqassapput. Inuunermi ikaarsaariarfiit pingaarutillit malunnartinniarlugit inuit nalinginnaasumik pisariaqartitsinerat pillugu atuartut paasinninnerat maluginiaruk. • Meeqqamut nutaamut tikilluaqquseriaatsit assigiingitsut atuartunut eqimattakkaartillugit sammitikkitt, suliatik allaganngorlugit assiliganngorlugilluunniit pappialarsuarmut takusassiarisinnaavaat nivinnagagassanngorlugit. Kingornagut imaat ilusaallu oqallisigineqassapput. • Naggataarutaasumik naliliilluni klassip oqaloqatiginerani maluginiaruk atuartut ukiup kaajallakkiartorerani, upernarnerani nutaamillu inunngortoqarnerani ileqqulersuutaasartut periusaasartullu imminnut ataqatigiinnerat maluginiarsimaneraat. 	<p>Ilinniartitsisumut: Pinnortitsinermik oqaluttuatoqqat (Angajuller-nut), Ministeriet for Grønland 1980, Vagn Tefremit il.il. suliarineqartut: Skabelsesmyter. Fakta-hæfte, Haase & Søn, 1976 DR/ Pilersuiffik: Hvordan alting begyndte, video-serie/ lærermappe, Pilersuiffik, 1997; PI Fælles. Andrew Matthews: Hvordan verden begyndte, Flachs, 1996 Anita Ganeri: Et nyt liv. Fødslen i verdens religioner (med lærervejledning), NNF, 1999; PI Fælles. Peter Green Sørensen: Livets milepæle i verdens religioner, lærervejledning; NNF, 1999; PI Info. Kaj Mogensen: Lyset, grundbog/ lærerbog, NNF, 1989; PI Info. Kaj Mogensen: Træet, grundbog/ lærerbog, NNF, 1982; PI Info. Kaj Mogensen: Vandet, grundbog/ lærerbog, NNF, 1984; PI Info. Religionshåndbogen, GEC Gad, 1994; PI Info. F. Stefansson: Religionsleksikon, Gyldendal, 1998 E. J. Bellinger: Mytologisk leksikon, Gyldendal, 1998 Politikens bog om myter, Politikens Forlag, 1996; PI Info. Håndbog over alverdens mytologier, Carlsen; PI Info. Verdens mytologier - en illustreret guide, red. Roy Willis, Munksgård/ Rosinante, 1994 Sort skinner solen, Dansklærerforeningen, 1992 Knud Rasmussen: 500 leveregler, gamle ord og varsler fra Vestgrønland, Det grønlandske Selskabs skrifter XXIII Finn Lyng: Kalâdlit itsaK ússatait ugperissaitdlo/ Fugl, sæl og menneskesjæl, Nordiske Landes Bogforlag, 1981 Hans Henrik Hannes: Odin, Tor- og de andre, bog/lærermappe, ålække, 1990 Peter Madsen: Ulven er løs, Interpresse, 1979; PI Fælles. Alf Henrikson: Ask Ygdrasil – Livets træ, Forlaget Sesam, 1996 Leif Carlsen: Nordisk religion, Forlaget Musagetes, 1985; PI Info. Sandy Shepherd: Myter og sagn fra hele verden, Gyldendals Bogklubber Douglas Gifford: Krigere, guder og ånder fra Central- og Sydamerikansk mytologi, Hernovs Forlag, 1993 Tao Sanders: Drager, guder og ånder fra kinesisk mytologi, Hernovs Forlag, 1994 Leo Hjortso: Græske guder og helte, Politikens Forlag/ Gyldendals Bogklubber 1999 Atorneqarsinnaasut allat: De små fagbøger: Peter Garde: Islam, Gyldendal Udd., 2001 SFC: Verdenshistorien 1. del, video, Pilersuiffik 1993; PI Fælles. Skabelsen, video, PI Fælles.</p>

Isumalioqqissaarneq ileqqorissaarnerlu	
Ilikkagassatut an-guniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • apeqqutit ulluin-narni inuttut inuunermeersut pillugit oqaloqatigiinneq atorlugu isumalioqqissaarnikkut isumaliutiginninneq ilisimasaqarfigissagaat • inuit qangarsuaniilli ataqatigiissutsit inuunermit tunngasut paasiniartuarlugillu nassuiaatisarsiorsiortuarsimagaat ilaatigut ilisimasaqarfigissagaat 	<p>Isumalioqqissaarnermik oqaloqatigiittarnerit meeqqanoortut pillugit allaaserineqarsimasut ilinniartitsisup paasisassarsiorfigisariaqarpai, kiisalu sammisassat allat atuartut ukiuinut naleqquttut ugartortariaqarlugit, taavalu oqaluttuarinerisigut oqaloqatigiinnikkullu atuartunut ingerlateqqillugit, ajornanngippat atuartsissuttip iluani sammisassanut allanut taputartuullugit maannakkulluunniit pisoq aaliangersimasoq aallaavigalugu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartut eqqarsaasersornerat, apersornerat, maannakut pisut imaluunniit upperisarsiornermi isumalioqqissaarnermilu sammisassat assigiinnngitsut aallaavigalugit, apeqqutit assigiinnngitsut ammasumik sammineqassapput: Silarsuaq qanoq aallartippa? Suminngaaneerpugut? Toqusoqaraangat qanoq pisoqartarpa? Guuti kinaava? Sooruna inuit ilaat ajortuusut? <p>Sammissassat tassaasinnaapput:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silarsuup inuunerullu pileqqaarnera (pinngortitsinerimik pileqqaarnermillu oqaluttuat, The Big Bang aamma ineriartornermik ilinniut/evolutionslære) • Tunngaviusut sisamat: nuna, imeq, silaannaq innerlu Silarsuup inuunerullu pileqqaarnerimik isumaliutersuutini amerlasuuni naammattuugassaasartut. • Pinngortitalerinerimik atuartsissut suleqatigalugit pinngortitsineq inuunerullu pileqqaarnera kiisalu pinngortitamik isumalioqqissaartartut tunngaviusut sisamat pillugit eqqarsaatersuutigisartaagaat sivisunerusumik atuartsissutiginnissaat pilersaaruseruk, pinngortitamik ilisimatusarnermi upperisallu assigiinnngitsut ilisimatusaatiginerini periutsit sakkugalugit. • Pinngortitsinerimik oqaluttualiat oqaluttuarineri, pinngortitamik isumalioqqissaartartut tunngaviusut sisamat pisaasa qanoq sunniuteqartarneri pingaarnerutillugit taakkualu assigiinnngissutiginnissaat pingaartillugit. Pinngortitsinerimik oqaluttualiat saqqummiunneqareersut aallarniut-ingikkat allanillu ajornanngippat ilaartorlugit. • Pissusilersuutaasartut ileqqutoqqallu saqqummiunneqareersut, atuartut misilittagaat ilinniartitsisullu inuiaat allat (soorlu Amerikami Avannarlermi indianerit, grækeritoqqat pinngortitamik isumalioqqissaartartui, soorlu Thales Milet-imeersoq) paasinnittaasiinik, pissusilersuutaannik ileqqutoqaannillu oqaluttuat aallaavigalugit tunngaviusunik sisamanik nunamik, imermik, silaannarmik innermillu paasinneriaatsit assigiinnngitsut oqaloqatigiissutigineqassapput (nuna: ilisineq, timimik qalipaasersuisarneq; imeq: kuisitsineq, katuullit imeq illernartuutitaat, islamimik up-perisallit isikkaminnik kinitisarnerat; inneq silaannarlu: toqusunik ikuallaasarneq, eqqisseqa-tigiinnermik pujortaat, illuaqqat aalartitsiviit, tipigissaatit, qummoroortaatit) kiisalu tamakkua isumaat eqqartorneqassallutik.

Isumalioqqissaarnek ileqqorissaarnerlu	
Ikkagassatut an-guniagassat	Atuartsinissamat siunnersuutit
	<ul style="list-style-type: none"> • Fransip Assisimiup seqinermik erinarsuusaa atuarneqassaaq atuartullu ilagalugit oqal-lisigineqarluni. • Nuna: atuartut pinngortitsinermik oqaluttuaq Biibelimeersoq sammissavaat: atuartut marrarmik inunnik ”pinngortitsissapput”, marrarmik kiinarpaliussapput, naasunik naalertortartunik ikkus-suissapput paaralugillu (pinngortitalerineramik atuartsisut peqatigalugit), atuartut eqimattakkaar-lutik annoraamineq atorlugu assilissanik nivinnagassanik takusassiussapput imaluunniit nunap qalipaatai atorlugit qalipaassapput. • Imeq: Atuartut assersuutingalugu pinngortitsinermik oqaluttuaq Cheyenne-meersoq imaluunniit Nunat Avannarlermiut pinngortitsinermik oqaluttuaataat aammalu Sassuma Arnaanik Uler-suarnermillu oqaluttuat sammissavaat: atuartut puiaasat iluini naatsitsiveeraliussapput, imilern-eqassapput matulluarneqarlutillu atuartullu erngup kaaviiartuarnera malinnaavigissavaat, imer-mik erngullu nukiinik misileraasoqassaaq (pinngortitalerineramik atuartsisut peqatigalugit); Händel-ip nipilersuusaa Water Music nipilersuulluunniit alla imermut tunngassutilik tusar-naarneqassaaq oqaluuserineqarlunilu; atuartut eqimattakkaarlutik imeq aallaavingalugu assinik nivinnagassanik takusassiussapput. • Silaannaq: Kalaallit oqaluttuaataat silamut tunngassuteqartut (soorlu Nukappiatoq) aammalu suut tamarmik anersaaqarnerannik / inoqarnerannik oqaluttuutut sammineqassapput (soorlu “Aningaag aamma Maliina”). Indianerit oqaluttuaataat Great Spirit aamma Guutip anersaava sanilliunneqassapput, Ikarosmyten oqaluttuarineqassaaq; (pinngortitalerineramik atuartsisartut suleqatingalugit) qilammiittut seqineq, qaammat, ulloriaq kometillu sammineqassapput; ”eqqis-seqatigiinnermik pujortaatinik” atuartut sanassapput; qititassianik naatsunik oqitsut timmisin-naasullu pillugit imalinnik atuartut eqimattakkaarlutik naleqquttunik nipilersuuserlutik sungiusassapput. • Inneq: Nunat Avannarlermiut Ragnarok-imik oqaluttuaatitoqaat immaqalu Biibelimiittoq Apo-kalypse Johannesimut Saqqummersitaniittoq, Mosesip kakillarnaqutilinniinnera imaluunniit pin-semi pisimasooq aammalu Anniarfik pillugu ukiut ingerlanerini takorlorneqartartut sammin-eqarsinnaapput. Aningaamik Maliinanillu oqaluttuat, Fugl Phønix aamma Thor-ip kaataa inimi taartumi ataasiinnarmik naneruserluni oqaluttuarineqassapput; innerup iluaqutai ajoqutaalu eqqartorneqassapput, taamatuttaarlu qullerup ukkusissamik sanaap qanga pingaaruteqassusaa kiisalu olympiadermermi inneq illernartoq oqaloqatigiissutigineqassallutik. Qatserisarfimmuut ta-kusaasoqassaaq, tassanilu innermik atuinermi ikuallattoqartillugulu sissuigassat pingaarnerit atu-artunut paasissutissiissutigineqassallutik. Atuartut eqimattakkaarlutik nipilersuutit naatsut in-nerup pissusaanik imallit pisariunngitsut atortulerlutik sungiusassavaat.

Isumalioqqissaarneq ileqqorissaarnerlu	
Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Atuartut oqaloqatigiinnerni qanoq peqataatinginerat maluginiaruk, oqaloqatigiinnerillu atuartup eqqumiiginninneranit eqqarsaasersulerneranut aqqtissiuisuunersut. • Silarsuup inuunerullu (matumani aamma inuup) pilerneranik isummat nassuiaatillu assigiinngitsut atuartup immikkoortissinnaanera maluginiaruk. • Atuartut eqimattakkaat atuaqatiminnut suliatik saqqummiutissavaat oqaluttuaralugillu. • Atuartut assiutitik atuaqatiminnut takutissavaat oqaluttuaralugillu. • Atuartut suliaat nivinngarlugillu takusassiaat saqqummersinneqassapput. 'Ammaanersiornermut' angajoqqaat qaaqquneqassapput, atuartullu takutitsisartuususaarlutik takusaasut angallatissavaat saqqummersitalu nassuiaateqarfingalugit. Atuartut qitinnerat nipilersornerallu angajoqqaanut takutinneqassaq. 	<p>Ilinniartitsisumut: Politikens Filosofileksikon, Politikens Forlag, 1983 Per Jespersen: Filosofi med børn, Kroghs Forlag, 1988 Jakob Hohwy: Filosofihistorie for begyndere, Det lille Forlag, 1994 Johannes Møllehave: Sokrates fra Athen, Sesam 1993 Du og jeg, video om filosofi med børn; PI Fælles.</p> <p>Grækerit pinngortitamik isumalioqqissaartartuisa tunngaviutitaat sisamat: www.cosmo/naturfil www.cosmo/myter Mary Hoffman og Jane Ray: Sangen om jorden, Sesam, 1995 Poul Aage Fogde: Blackfootindianerne. Religion og kultur, NNF, 1992; PI Info. Hvad indianerne i Nordamerika vidste, Folkeskolens Musiklærerforening, 1997; PI Info. Naturvidenskabens Hvem Hvad Hvor, Politikens Forlag, 1994 Ann-Jeanette Campbell og Ronald Rood: Vor fantastiske jord, Hernov, 1997 Strejftog i universet 9, video om "Big Bang"; PI Fælles.</p> <p>Solsangen: 78-tillægget til Den danske Salmebog</p> <p>MaTEMA-hæfte: en verden af vand, Gyldendal, 1991 Forsøg med vand, Gyldendal; PI Fælles. Brenda Walpole: Sjøv med naturen: Vand, Tellerup; PI Fælles.</p> <p>Forsøg med luft, Gyldendal; PI Fælles. Brenda Walpole: Sjøv med naturen: Luft, Tellerup; PI Fælles.</p>

Ilikkagassatut an- guniagassat	Atuartitsinissamut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • ajortut ajunngitsulu immikkoortissinnaanissaasa piginnaasaqarfiginissaa ineriartorteqqissa-gaat • ”uanga” ”illillu” assigiinnginnerisa suunnerannik ilisimasaqanerup anertusarneranik pigisaqalerneq kiisalu nammineq allallu akunnerminni kisaatigisaasa pisariaqartitaasalu suuneri aamma nammineq allallu kisaataasa pisariaqartitaasallu akornanni assigiinngisutit pillugit ilisimaarinnertik ineriartortissimassagaat • ”pinngortitat” pillugit paasinnineq ataqqinninnerlu ineriartorteqqissa-gaat • asanninnermik, toqqissisimanermik tatiginninnermillu tunineqarnerup tunisinerullu piginnaasaqarfiginissaat ineriartorteqqissa-gaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Oqaluttuat, oqaluttualiat, oqaluttuallu pissanganartuliat imaluunniit atuartut akornanni pisartut assigiinngitsut aallaavigalugit ataatsimoorluni oqaloqatigiittoqassaaq ileqqorissaarnissamut apeqqutit pingaarutillit ukiuinut naleqquttut pillugit, soorlu ajunngitsut/ajortut, inuuneq/toqu, nuannaarneq/aliasuuteqarneq, ikinngutigiiinneq/qinngasaarisarneq, uanga /illit, ningarneq/sangianneq il.il. Inuttut inerikkiartormermik atuartitsinermut atatillugu ileqqorissaarnissamut tunngasunik atuartitsineq ingerlanneqarsinnaakkajuppoq. • Atuartut ataasiakkaat allanik nuannaartitsiniarlutik qanoq iliuseqarsinnaanerit eqqartorsiuk: atuaqatigiit akornanni, atuarfimmil angerlarsimaffimmilu. Klassimi ileqqulersornermi pissusilersornermilu ileqqorissaarnissamik maleruagassanik allattuigitsi - taakkua maleruagassat atuaqatigiit ilinniartitsisuisa akornanni akuerineqassapput sapinngisamillu malinniarneqassallutik. Kingornagut inatsisinut qulinut sanilliussigit. • Atuartut immikkut sapaatip akunnerani tulluuttumi ullormut ajunngitsutut suliariumasaat isumaqatigiissutingisigit. • Sapaatip akunnerani tulluuttumi allat nuannaalersinniarlugit akunnissinni annikitsunik suliakkersoritsi. • Piffissami aaliangersimasumi atuartut ”isertortumik ikinngutigiiikkaartikit”. • Ilinniartitsisoq taamaalluni isumaginnilluarsimanerminik, pitsaasaarsimanerminik assingisaaniluunniit oqaluttuassaaq, kiisalu inummut allamut ajuvissumik pissusilersorsimanerminik. Atuartut tullinguullutik oqaatsit assilluunniit atorlugit namminneq ”inngilitut” ”ajortorsuartullu” pissusilersorsimanerminik oqaluttuartinneqassapput. • Oqaasertalersukkamik imaluunniit inuusat atorlugit ikinngutigiiinneq kamasaarisarnerlu pillugit isiginnaagassioritsi. • Inuk utoqqasaaq aggersarneqassaaq oqaluttuartaillugulu qanga nammineq ikinngutigiiinnermik, ikioqatigiittarnermik, nuannaarnermik aliasuuteqartarnermillu misigisimasaminik. • Atuartut pappialarsuarmik qeratasuumik meeqqanik nalinginnaasunik inuusiussapput, taakkua naasut qisuttassaannut nipitinneqassapput, qalipanneqassallutik annoraaminernilluunniit atisalersorneqassallutik. Atuartut meeqqamik arlaat pillugu qinngasaarneqartumik oqaluttuaaraliussapput. Oqaluttuaaqqat aallaavigalugit nipitalimmik inuusat atorlugit nuannersunik kiisalu nuanniitsunik naanilinnik isiginnaagassiussapput. Naanerit nuannersut nuanniitsullu patsisigisinaasaat oqaloqatigiissutigineqassapput.

Naliliinissamat siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Sapaatip akunnerani qaangiuttumi atuartut ajunngitsuliarisimasaat oqaloqatingiissutingineqassapput, suna ajornakusoorsimanersoq inuillu allat qanoq qisuariaateqarsimanersut. • ”Ajunngitsiq” ”ajortorlu” pillugit atuartut eqimattakkaarlutik nivinnngarlugit takusassiassanik suliaqassapput. Ataatsimoorlutik oqallisigissavaat illuatungeriit taakkua takusassiamiittutut immikkuullaritsigisuaannarnersut. • Ilinniartitsisup atuartut saqqummiussaata videoliarissavai, immiussat imai atuartullu oqaloqatigiissutigineqassapput angajoqqaanullu ataatsimiititsinermi takutinneqassalutik. Atuartut misigissutsinik ajunngitsunik ajortunillu saqqummiussisinaanerat, taamatuttaarlu qinigassanik piviusunik qanoq oqaasertalersuisinnaatiginerat maluginiaruk. 	<p>Ilinniartitsisumut: Knud Munksgaards Lærervejledning til: Hvad kommer det mig ved?, NNF, 1993 Lions Quest: Med unge for livskvalitet; PI Info (kursus-ertoqareernermi aatsaat atorneqarsinnaavoq). Per Bøge, Jes Dige: Når hjertet gør ondt, Kræftens Bekæmpelse; PI Info. Undervisning mod vold - et par på kassen, emnekasse, Undervisningsministeriet, 1995; PI Fælles. Lise Andersen: Lærervejledning til Etik for børn, LFM, 1993; PI Info.</p> <p>Ileqqorissaarnissamik oqaloqatigiinnermi oqaluttuat atorneqarsinnaasut: Janne Lundstrøm: Neriusaamut pisaritittoq, Atuakkiorfik Ilinnisiorfik, 1996 (Regnbuens fange - 50 dilemmaeventyr fra Afrika, Dansk lærerforening, 1992) Sådan har jeg selv hørt det – historier fra Burkina Faso, Dansk lærerforening, 1997 Saint-Exupéry: Den lille prins, Lindhardt og Ringhof; PI Fælles. Saint-Exupéry: Kunngissaaraq, video; PI Fælles. Nerisassat nammineq pisarisinnaallugit/ Man kan selv fange mad, Foreningen Grønlandske Børn, 1999 Ole Lund Kirkegård: Gummitarzan; PI Fælles. Astrid Lindgren: Brødrene Løvehjerte Thorbjørn Egner: Kardemomme miut piiaasullu; PI Fælles (Folk og røvere i Kardemommeby) Jens Sigsgaard: Palle kisimiilluni silarsuarmi/ Palle alene i verden Kaassassuk, Hans aamma Grethe, Aappaluttumik nasalinnguaq amarorlu, Askepot, Snehvite, Ajortilinngorneq, Samaariamiumik oqaluttuaq. H.C. Andersen: Okalugtualiit oKalugpalâtdlo/ kalâtdlisungortitsissok; Det Grønlandske Forlag, 1960-1965 Atuaaniutitaat I, Atuakkiorfik, 1991; PI Info.</p>

Kusanartulerineq	
Ikkagassatut an-guniagassat	Atuartitsinissamat siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • assialiornikkut, takorluuinikkut, nipilersornikkut, ilusilersukkanik isiginnaagassiornikkut, pinnguarnikkut allatigullu eqqumiitsuliornermut tunngasunik sammisaqarnikkut, uluinnarni inuunerup upperisarsiornermut tunngasortaasa eqqarsaatigil-luakkamik sammi-saqarnikkut ilisima-saqarfigissagaat 	<p>Atuartitsissummi sammineqartunut allanut ilaliullugu kusanartulerineq ilanngulluarneqarsinnaavoq, taamatuttaarlu eqqumiitsuliornermik ilusilersuinermillu, erinarsornermik, nipilersornermik, isiginnaartitsinermik timillu aalatinneranik atuartitsinermi sammineqarluarsinnaalluni. Eqqumiitsuliatigut pissarsiat saqqummiussallu takorluuisinnaanermik, misigissutsinik, pilersiterusunermik allanillu eqqarsartaatsimiittuutitanik kusanartulerinikkut paasisaqarluarnermik misigissutsikkullu paasinninnermik ammaassisuusinnaapput. Taamaammat isumassarsiaatsialaavoq sapinngisamik akulikitsumik sammisat erinarsuutininik, nipilersuuteqarluni namminerlu erinarsornikkut, assinillu tapertaqartinneqartarnissaat atuartut paasinninnertik isumartillu assitigut, nipilersuutitigut timimillu atonerisigut saqqummiussinnaassammattigit. Atuartut nipilersuutit ulluinnarni, nuannaarnermi upperisarsiornermilu atorneqartarnerat ilisimaarisariaqarpaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atuartunut assit eqqumiitsuliallu allat akulikitsumik takutittakkit oqaloqatigiissutigalugillu. Eqqumiitsuliap sumik paasisitsinera eqqartorsiuk, qanoq misigilersitsinera, sanasusoq sumik oqartiuteqarnersoq, qalipaait, ilisarnaait ilutsitullu aallaavigisat qanoq ittut suullu atorneqarner-sut. • Atuartut tulleriaartillugit sapaatip akunnerata assinganik nassartittakkit (plakateq, aviisimit sapaatip akunneranut saqqummersartumit asseq assigisaannilluunniit). Taanna erseqqaarissumut nivinngarlugu sapaatip akunnera naallugu nivingatiguk tamatumalu kingorna atuartunut eqqartortiguk, sooruna atuartup asseq taannarpiaq toqqarsimagaa, atuaqataasa asseq sumik pissarsiffi-gaat, assigiinngitsunik isumaqarfigivaat? • Periarfissat naleqqunnerini atuartut nipilersuutininik naattukullannik tusarnaartikkik eqqartortugulu nipilersuutit misigissutsit misigisallu suut pilersinnerai. • Ullut arlaanni atuartut malinnaatikkuminaappata natermut nallartikkik nipilersuummillu eqqissimasumik tusarnaarnerini timertik niaqortillu kaajallalugu kridtimik titartuisuusitillugit. • Atuartitsissummi sammisassani allani atuartut titartaagaangata qalipaagaangataluunniit nipikitsumik nipilersuummik appisimaarit, misigisat misigissutsillu saqqummersinniakkat toq-qammavilersorneqarsinnaassammata. • Atuartut sinnattorisimasaat oqaloqatigiissutigineqaraangata pingaaruteqarpoq ilinniartitsisup tusarnaaginnarnissaa apeqquteqassagunilu arlaannaanulluunniit kallutaarinnginnissaa imminermi nullu salluutinnginnissaa. Sinnattut arlaannaatigulluunniit ”isumasiorniarneqassanngillat”. Atuartulli nammineq sinnattuni titartarsinnaavaa qanorlu paasineqarsinnaanera siunnersuuteqarfigisinnaallugu. Sinnattut eqqartortillugit upperisarsiornermi assigiinngitsuni sinnattut naammat-tuugassaasut sanilliunneqartarsinnaapput (pingaartumik Testamentitoqqamiittut Testamentitaa-miittullu).

Kusanartulerineq	
Naliliinissamut siunnersuutit	Atortussatut siunnersuutit
<ul style="list-style-type: none"> • Misigissuseq misigisarluunniit aaliangersimasooq atuartunut titartartiguk (soorlu aliasunneq, nuannaarneq). Atuartut titartaanerini kingornagullu suliaat pillugit oqaloqatiginissaat pingaaruteqarpoq. Maluginiaruk atuartut tunngavilersuisinnaanersut, sooq qalipaataanna atorsimanerlugu, sooq iluseq taannarpiaava, il.il. Taamatuttaarlu namminneq suliaminnik qanoq naliliinerat maluginiaruk. • Atuartut sunik ajunngitsuutitsinerminnik, sunik ajortuutitsinerminnik sunillu kusaginninnerminnik kusanaaginninnerminnullu tunngavilersuisinnaanersut maluginiaruk. • Atuartut nipilersuummik misigisamik atugarisamulluunniit aaliangersimasumut attuumassuteqartitaminnik nassaqqukkit nassuiaasseqqullugillu sooq taamatut toqqaasimanersut. 	<p>Ilinniartitsisumut: Vibeke Wegener: Veje ind i billedet, dlf, 2001 Cederstrøm, Møller, Rydahl: Den religiøse dimension i kunsten; NNF, 1998; PI Info. Knud Munksgaard: Året og tiden, elevens bog/lærerens bog, NNF, 1998; PI Info.</p> <p>Nipilersoriaatsit assigiinngitsorpassuit erinarsuutitik amerlasuunik assigiinngitsorpassuamillu atorneqarsinnaasunik imaqarput, klassisk-it nutaali. Nipilersuutit erinarsuutit erinarsuutilluunniit oqaatsit allat atorlugit suliat atorluarneqarsinnaapput misigisat misigissutsillu eqqartorniaanni, atuartut misigissutsit erinnat pilersitaat pulaffigilluarnerusinnaammatigit taalartai pinerunagit.</p>